

“BİR İSTANBUL MASALI” TELEVİZYON DİZİSİNİN ANLATI ÇİZGESİ

Çiğdem TAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İletişim Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran-2006

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

“BİR İSTANBUL MASALI” TELEVİZYON DİZİSİNİN ANLATI ÇİZGESİ

Çiğdem TAŞ

İletişim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2006

Danışman: Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ

Anlatılar insanoğlunun tarihsel-kültürel belleğiyle yaşittir. Masallardan mitlerden bu yana anlatılar hayatın temel taşlarındandır. Ele alınan anlatı ister bir dinsel öykü, ister halk masalı, ister reklam metni ya da televizyon dizisi olsun ortak bir yapısal özellik her birinde karşımıza çıkar.

Bir anlatıyı okurken, izlerken her şeyden önce, anlattığı öyküye ilgi duyarız. Ancak öykünün akıcı olabilmesi için okumamızı yönlendirecek bir takım seçimler yapılması gerekir. Olaylar hangi zamansal sırada anlatılmalıdır? Olayların meydana geldiği uzam nasıl sergilenmelidir? gibi...

İşte bu konuda karşımıza anlatıların nasıl yapılandığını göstermek için geliştirdiği “anlatının sözdizimi: dörtlü şema” kuramıyla Fransız göstergebilimci J.A. Greimas çıkar. Greimas tüm masalsı metinlerin ortak bir anlatı yapısı olduğunu ve bunun geliştirdiği “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle ortaya konabileceğini savunur.

Anlatı çizgesi yöntemi; başlangıç, edinç, edim ve sonuç aşaması olmak üzere dört aşamadan oluşur. Başlangıç aşaması, genellikle bir eksikliğin ortaya çıkmasıyla anlatının başladığı aşamadır. Özne eksikliği gidermek için eyleme geçer ve anlatı başlar. Edinç aşaması, öznenin eksikliği gidermek için gerekli yetileri kazandığı aşamadır. Öznenin edinç aşamasından başarıyla geçerek hedefine ulaştığı üçüncü aşama, edim aşamasıdır. Öznenin hedefine ulaşarak ödüllendirildiği ya da başarısızlığa uğrayarak cezalandırıldığı son aşama ise sonuç aşamasıdır.

Bu alışmada “Bir İstanbul Masalı” dizisi Greimas’ın “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle çözümlenmektedir. Araştırmanın amacı, “Bir İstanbul Masalı” dizi filminin, Greimas’ın anlatı çizgesindeki dört aşamalı süreci (başlangıç, edinç, edim ve bitiş durumu) yapısında barındırıp barındırmadığının ortaya konmasıdır.

Bu amaçla “Bir İstanbul Masalı” dizisinin ilk 40 bölümü ele alınarak yapılan çözümlenmede iki anlatı çizgesine rastlanmıştır. İlk anlatı çizgesi; öznenin , nesnesine ulaşma yolunda başarısızlığa uğramasıyla sonuçlanır ve ikinci anlatı çizgesi başlar. İkinci anlatı çizgesi ise öznenin hedefine ulaşmasıyla başarıyla sonuçlanır. Böylece “ Bir İstanbul Masalı” dizi filmi anlatı çizgesinin gelişimi ve eyleyenlerin dönüşümü açısından başlangıç, edinç, edim ve sonuç aşamasına uygun bulunmuştur.

ABSTRACT**“BİR İSTANBUL MASALI” TELEVISION SOAP OPERA NARRATIVE SCHEME**

Çiğdem TAŞ

İletişim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2006

Danışman: Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ

Narratives date back with the historical-cultural memory of humankind. Narratives have been the main points of life since the myths and tales. There is a common structural specific for every kind of narratives such as religious stories, public myths, advertisement texts or soap operas.

While reading and watching a narrative, basically we are interested in its story. But in order to make a fluent story, we have to make some choices to lead our readings. There are some basic questions such as in which chronologic order the story should be told, or how to reflect the time of the stories coming out.

Here we see the French semiologist J.A. Greimas who develops the theory of “narratives syntax : quartet syntax”. This theory aims to show how the story structured. Greimas claims that every story text has a common structural base and can be put forward with “Narrative Scheme” method.

Narrative Scheme method has four main stages : introduction, acquisition, performance and conclusion. At the introduction part, generally the story begins by realizing a missing part in the event. The subject begins to act to supply the missing part and the narrative starts. At the acquisition part, the subject acquires the necessary abilities and power to supply the missing part. The third part, where the subject passes the acquisition stage successfully and achieves his/her aim, is the performance part. Finally the conclusion part is the stage where the subject receives his/her price by achieving the aim or faces with a punishment by experiencing a failure.

In this Project the soap opera named “Bir İstanbul Masalı”(An İstanbul Story) is analysed by Greimas’ “Narrative Scheme” method. The aim of this Project is to prove whether the soap opera named “Bir İstanbul Masalı” have the four-staged process (introduction, acquisition, performance and conclusion) of Greimas’ narrative .

In accordance with this aim , the first 40 episodes of the soap opera named “Bir İstanbul Masalı” have been studied and as a result of this study two narrative scheme have been found. The first narrative scheme results with the failure of the subject on the way of reaching her object and the second part starts. The second narrative scheme results with the subject’s success of reaching her aim. Thus, the soap opera named “Bir İstanbul Masalı” is in compliance with the introduction, acquisition, performance and conclusion stages in terms of development of the narrative scheme and the transformation of the performers.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Çiğdem Taş'ın "*Bir İstanbul Masalı*" Televizyon Dizisinin Anlatı Çizgesi başlıklı tezi 28/06/2006 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, İletişim Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ.....
Üye : Yrd.Doç.Dr.Canan ULUYAĞCI.....
Üye : Prof.Dr.Bahadır GÜLMEZ.....

Prof. Dr. Nurhan AYDIN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Çalışmalarımı yönlendiren, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek akademik ortamda fikirleriyle yetişme ve gelişmeme katkıda bulunan danışman hocam sayın Prof. Dr. Dursun GÖKDAĞ'a, çalışmalarım sırasında önemli katkılarda bulunan ve yönlendiren, bilimsel çalışmaların yanında her aşamada pratik çözümleriyle bir hoca bir arkadaş olarak destek olan Yard. Doç. Dr. Şükran KARA'ya, her türlü yardımlarından dolayı sayın Çiler BAŞ'a ve Filiz DUTDİBİ'ye, çalışmalarım süresince birçok fedakarlıklar göstererek beni destekleyen annem ve kardeşime en derin duygularla teşekkür ederim.

Çiğdem TAŞ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZGEÇMİŞ	vi
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	3
1.1.1. Propp ve Masalın Biçimbilimi.....	4
1.1.2. Göstergibilimsel Çözümleme Yaklaşımı	6
1.1.3. Anlatının Sözdizimi: Beşli Şema.....	8
1.1.4. Anlatının Sözdizimi: Dörtlü Şema	9
1.2. Bir İstanbul Masalı Dizisi	14
1.3. Amaç	18
1.4. Önem	18
1.5. Sayılıtlar	18
1.6. Sınırlılıklar	18
1.7. Tanımlar	19
1.8. Yöntem	22
1.8.1 Evren	22
1.8.2. Veriler	22
1.8.3. Verilerin Toplanması ve İşlenmesi.....	23
2. BULGULAR VE YORUM	24
2.1. Birinci Anlatı Çizgesi	26
2.1.1. Başlangıç Durumu: Eksiklik	26

2.1.2. Edinç Aşaması (Yetilendirici Deneyim)	27
2.2. İkinci Anlatı Çizgesi	30
2.2.1. Başlangıç Durumu : Eksiklik	30
2.2.2. Edinç (Yetilendirici Deneyim)	32
2.2.3. Edim (Sonuçlandırıcı Deneyim)	37
2.2.4. Bitiş Durumu	37
3. SONUÇ VE ÖNERİLER	40
EKLER	43
Ek 1. Dizinin Kahramanları	43
Ek 2. “Bir İstanbul Masalı” Dizisinin Özeti	44
KAYNAKÇA	59

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Anlatının Sözdizimi: Beşli Şema.....	8
Şekil 2. Anlatının Sözdizimi: Dörtlü Şema.....	10
Tablo 1. Kahramanın Gerçekleştirdiği Dönüşümler.....	36
Tablo 2. Dizinin Anlatı Şeması.....	39

1. GİRİŞ

İnsanın dil denen olguyu kazanmasından beri varolan anlatı, sadece sözlü kültürün değil, yazılı kültürün de oldukça önemli bir taşıyıcısı olagelmiştir. İnsanların varolduğu her yerde kaçınılmaz olarak bulunan anlatı; yaşamı, ilişkileri, insanı, aşkı vb. anlama ve açıklama yollarından birisidir. Durumları, olayları, kişilerin ilişkilerini öyküleyen söylem biçimi olarak anlatı, gerçek (gazete, anı bibliyografi...) ya da kurgusal (roman, öykü, hikaye vb...) olabilir (Kara, 2000, s.38).

Mitlerle, masallardan bu yana anlatılar yaşamın temel taşlarını oluştururlar. En basitinden karmaşığına dek bütün anlatılar, biraz da insanoğlunun tarihsel-kültürel belleğıyle yaşittır. “Anlatı” her çeşit yazılı ve sözlü anlatımda, hareketli ya da durgun her türlü görünümde ve bunların belirli bir düzen içinde karışımıyla ortaya çıkan efsane, hikâye, roman, tarih, tiyatro, resim, pantomim, sinema, karikatür, haber, reklam ve söyleşi gibi anlatım türlerinin hepsinde vardır. Bütün sanatlar bir şey anlatmak üzerine kurulmuştur.

Geleneksel anlatı, Aristoteles’in dram sanatındaki geleneğini sürdürür. “Aristoteles estetiğinde öykü (mythos) tragedyanın altı öğesinden birisidir. Öykü, Aristoteles için olaylar dizisi demektir. Başka bir deyişle; öyküyü oluşturan eylemin bir başı, ortası ve sonu vardır. Bunlar birbirlerine neden-sonuç ilişkisi içinde bağlanırlar. Burada karakterlerin kendisinden çok eylemleri önemlidir” (Güçhan,1999, s.112). Ele alınan anlatı ister bir dinsel öykü, ister halk masalı, ister reklâm metni ya da televizyon dizisi olsun bu yapısal özellik her birinde karşımıza çıkar.

Tıpkı insanoğlunun dünyaya gelmesi, büyüüp gelişmesi ve sonunda ölmesi gibi anlatıların yapısında da; bir eksiklik ya da çatışmayla ortaya çıkan bir başlangıç, eksikliğin ya da çatışmanın sonlanması için kişilerin eyleme geçtiğı bir gelişme ve sonunda eksikliğin giderildiğı ya da çatışmanın bittiğı bir sonuç aşaması mutlaka yer alır.

“Anlatı” yukarıda anıldığı gibi, insanların kültürel bir üretimi olan yazılı ve sözlü, duran ve hareket eden her şeyde vardır. “Anlatı”nın bu özelliği, her metne uygulanabilir evrensel “anlatı” kuralları bulmaya çalışan kuramcılar için çok kısa bir cümleden, oldukça uzun peri masallarına kadar uzanan geniş bir yelpazede inceleme ve çalışma olanağı sağlar.

Anlatı çözümlenmeleriyle ilgili olarak bazı göstergebilimciler her olay örgüsünü soyut bir örnekçe olarak ele almayı denerler. J.M. Adam, A.J. Greimas ve özellikle P. Larivaille bu yaklaşımı benimseyen göstergebilimcilerdir. Köklerini dilbilimden ve yapısalcılıktan alan göstergebilimsel yaklaşımın evriminde, Rus biçimbilimci Propp ismi ön plana çıkmaktadır.

Propp, Rus halk masallarında otuz bir işlev saptayıp kahramanların bu işlevlere göre, eylem alanlarıyla tanımlandıklarını belirledikten sonra, söz konusu masalları yedi tür kahraman (saldırgan, bağışçı, yardımcı, aranılan kişi, gönderici, kahraman, düzmece-kahraman) içeren bir anlatı olarak tanımlamıştır. Propp’tan esinlenen Greimas ise, bu işlevleri bir eyleyen sorunu olarak ele alır. Propp’un vardığı sonuçları geliştirerek işlevleri: özne, nesne, gönderici, alıcı, yardımcı, engelleyici olarak belirler ve bu işlevleri ikişer ikişer birleştirip, onları anlatının genel yapısıyla bütünleştirir (İsteyim eksenini üzerinde: Özne-Nesne karşıtlığı; İletişim eksenini üzerinde: Gönderici-Alıcı karşıtlığı; Güç eksenini üzerinde: Yardımcı-Engelleyici karşıtlığı). Böylece Greimas, Propp’un yaklaşımına dayalı olarak altı eyleyenden oluşan işlevsel ve genel bir eyleyensel örnekçe geliştirmiştir (Kıran, Kıran, 2003, s.245).

Greimas’a göre her anlatı başlangıcı ve bitişi arasında bir dönüşüm gerçekleştirir. Bu başlangıç ve bitiş arasındaki süreçte eyleyenler; anlatıda üstlendikleri roller ve işlevler gereği hem diğer eyleyenleri hem de kendilerini dönüştürür ve değiştirirler. Anlatıda hiçbir şey başlangıçtaki gibi sonlanmaz.

Yaklaşımları anlatıbilim kapsamında değerlendirilen her iki kuramcı da, anlatılanlar çeşitli de olsa, gerçekte değişmez nitelikte ortak kalıplardan/işlevlerden oluştuğunu

savunurlar. Dolayısıyla her ikisi de anlatılar için değişmeyen ortak ve soyut yapıları bulmaya çalışırlar.

J.M. Adam, A.J. Greimas ve P. Larivaille gibi bazı göstergebilimcilerin her olay örgüsünde ele almayı denedikleri en bilinen ve yaygın örnekçe, anlatının sözdizimi ya da (beş önemli evresi nedeniyle) beşli şema örnekçesidir. Bu örnekçe başlangıç durumu, düğüm, eylem, çözüm ve bitiş durumundan oluşur.

Greimas da bu örnekçeden hareketle anlatı izlencesi görüşünü benimsemiş ve kendine göre yeniden yorumlamıştır. Bir anlatıda çok az şey değişse bile hiçbir şey başlangıçtaki gibi değildir. Anlatı çizgesi bir anlatının alabileceği kuralcı bir örnekçeye sahiptir. “Anlatı çizgesi” çözümlemede kolaylık sağlamak için temel dönüşüme göre adlandırılır ve dört aşamada (başlangıç (eyletim) durumu, edinç durumu, edim durumu ve bitiş durumu) ele alınır” (Kıran, Kıran, 2003, s.245). Anlatı çizgesi yöntemi; Greimas’a göre (Kıran, Kıran, 2003, s.248) bir halk masalı, bir dinsel öykü üzerine ve reklamlara uygulanabilir. O halde reklâmlar gibi görsel metinlere uygulandığı gibi masalsı dizi filmlere de uygulanabilmektedir.

Bu çalışmada “Bir İstanbul Masalı” dizisi Greimas’ın “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle çözümlenmiştir. Greimas anlatı çizgesi; çözümlemede kolaylık sağlayacak temel dönüşüme göre adlandırdığı başlangıç (eyletim) durumu, edinç durumu, edim durumu ve bitiş durumu olmak üzere dört aşamada ele almaktadır. “Bir İstanbul Masalı” dizi filmi de aynı kuramsal çerçeve içinde çözümlenerek bu dört aşamalı süreci yapısında barındırıp barındırmadığına bakılmıştır.

1.1. Problem

Çalışmanın bu bölümünde önce Greimas’a esin kaynağı olan “Propp’un Halk Masallarını Çözümleme Yöntem”ine, sonra “Göstergebilimsel Yaklaşım” çerçevesinde anlatının sözdizimsel yapısını belirlemede işlevsel örnekçe, “Anlatının Sözdizimi: Beşli Şema” ve Greimas’ın “Anlatı Çizgesi” ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Devamında Greimas’ın yaklaşımıyla yapılan çözümlerden örneklere;

çözümlemesi yapılacak olan dizinin ilk 40 bölümünün özeti, amaç, önem, sınırlılık ve sayıtlılar ile tanımlara ve araştırmanın yöntemine yer verilmiştir.

1.1.1. Propp ve Masalın Biçimbilimi

Özellikle 1915-1930 yılları arasında şiiri ve çeşitli anlatıları yapısal açıdan çözümleme yöntemini araştıran ve bir yazı kuralı geliştirmeye çalışan Rus biçimcileri ve bu topluluktan olan Vladimir Propp, yapısalcı yöntemin ve metin çözümleme tekniklerinin gelişmesine katkıda bulunarak göstergebilimin evrim çizgisini büyük ölçüde etkilemiştir

Pek çok Rus masalını inceleyen Propp, her masalda ortak olan özellikleri saptamış ve bunları otuz bir işlevde toplamıştır (Proop, 2001, s.124). Masalları, masallarda yer alan kişilerin işlevlerinden hareket ederek incelemiştir. O'na göre olağanüstü çeşitli ve son derece renkli görünümünün temelinde şaşırtıcı sayılabilecek bir tekbiçimlik vardır. Propp'un kullandığı temel anlatı birimi işlevdir. İşlev, bir kişinin gerçekleştirdiği eylemdir. Bu işlev, olay örgüsüne göre tanımlanır. Masaldaki kişilerin üstlendiği işlevler, anlatının değişmez öğeleridir (Kıran, Kıran, 2003,s.123).

Propp'un incelediği masalarda saptadığı otuz bir işlev şunlardır:

- 1- Uzaklaşma: Aileden biri evden uzaklaşır.
- 2- Yasaklama: Kahraman biri yasakla karşılaşır.
- 3- Yasağı çiğneme: Yasak çiğnenir.
- 4- Soruşturma: Saldırgan bilgi edinmeye çalışır.
- 5- Bilgi toplama: Saldırgan, kurbanıyla ilgili bilgi toplar.
- 6- Aldatma: Saldırgan, kurbanını ya da servetini ele geçirmek için onu aldatmayı dener.
- 7- Suça Katılma: Kurban aldanır ve böylece düşmanına yardım etmiş olur.
- 8- Kötülük: Saldırgan, aileden birine zarar verir.
- 9- Aracılık; Geçiş Anı: Kötülük ya da eksiklik fark edilir, kahraman gönderilir.
- 10- Karşıt Eylemin Başlangıcı: Arayıcı-kahraman eyleme geçmeye karar verir.

- 11- Gidiş: Kahraman evden ayrılır.
- 12- Bağışçının İlk İşlevi: Kahraman büyülü bir nesneyi ya da yardımcıyı edinmesini sağlayan bir sına, bir sorgulama, bir saldırı vb. ile karşılaşır.
- 13- Kahramanın Tepkisi: Kahraman, ileride kendisine bağışta bulunacak kişinin eylemlerine tepki gösterir.
- 14- Büyülü Nesnenin Alınması: Büyülü nesne kahramana verilir.
- 15- İki krallık arasında yolluculuk, bir kılavuz eşliğinde yolculuk: Kahraman aradığı nesnenin bulunduğu yere ulaştırılır, kendisine kılavuzluk edilir ya da götürülür.
- 16- Çatışma: Kahraman ve saldırgan, bir çatışmada karşı karşıya gelir.
- 17- Özel İşaret: Kahraman özel bir işaret edinir.
- 18- Zafer: Saldırgan yenik düşer.
- 19- Giderme: Başlangıçtaki kötülük ya da eksiklik giderilir.
- 20- Geri Dönüş: Kahramanın yardımına koşulur.
- 21- İzleme: Kahraman izlenir.
- 22- Yardım: Kahramanın yardımına koşulur.
- 23- Kimliğini Gizleyerek Gelme: Kahraman kimliğini gizleyerek kendi ülkesine ya da bir başka ülkeye varır.
- 24- Asılsız Savlar: Düzmece bir kahraman asılsız savlar ileri sürer.
- 25- Güç İş: Kahramana güç bir iş önerilir.
- 26- Güç İş Yerine Getirme: Güç iş yerine getirilir.
- 27- Tanınma: Kahraman tanınır.
- 28- Ortaya Çıkarma: Düzmece, sahte kahramanın ya da saldırganın gerçek kimliği ortaya çıkar.
- 29- Biçim Değiştirme: Kahraman yeni bir görünüm kazanır.
- 30- Cezalandırma: Düzmece kahraman ya da saldırgan cezalandırılır.
- 31- Evlenme: Kahraman evlenir ve tahta çıkar

Bu işlevlerden Propp, yedi eylem kahramanı çıkarır:

- 1- Saldırgan (kötülük, çatışma, izleme),
- 2- Bağışçı (büyülü nesneyi kahramana verir),

- 3- Yardımcı (zor işin başarılması kahramana yardım eder),
- 4- Aranılan kişi (zor işin başarılması istenir, bir eksikliğin dayatılması, düzmece kahramanın keşfedilmesi, gerçek kahramanın tanınması, saldırganın cezalandırılması, evlenme),
- 5- Gönderen (kahramanı gönderir, görevlendirir),
- 6- Kahraman (kahramanın gidişi, bağışçının isteklerine tepki, evlenme),
- 7- Düzmece kahraman (düzmece kahramanın gidişi, bağışçının isteklerine tepki, asılsız iddialar) (Kıran, Kıran, 2003, s.123-124).

Yücel (1999, s.127) Propp'un incelediği masalarda nasıl her kahraman'ın karşısında bir hain varsa, düşünülebilecek tüm anlatı örneklerinde de her öznenin karşısında içkin ya da açık bir karşı-öznenin yer aldığını belirtir. Böylece aynı anlatının birbirine karşıt, gene de birbirini bütünleyen iki anlatı izlemi; izlem, karşı-izlem biçiminde eklenmektedir. Her anlatının aynı temel çizgiye göre birbirini izleyen üç deneyim biçiminde gelişip sonuçlandığı söylenebilir. Bunlar :

- 1- Yetilendirici deneyim, yani öznenin belirli bir edimi gerçekleştirebilmesi için gerekli eylemi başarması,
- 2- Sonuçlandırıcı deneyim, yani öznenin izlencesini gerçekleştirebilmesi için gerekli eylemi başarması,
- 3- Onurlandırıcı deneyim, yani öznenin başarısının tanınmasıdır.

Greimas'a göre, bu üç temel deneyimden oluşan anlatı çizgesi insan eyleminin ya da insan yaşamının anlamının aranması olarak da yorumlanabileceğini belirterek, bu anlatı çizgesinin genelliliğini vurgular (Yücel,1999, s.128).

1.1.2. Göstergibilimsel Çözümleme Yaklaşımı

“Göstergeleri inceleyen bilim dalı” ya da “göstergelerin bilimsel incelemesi” olarak tanımlanan göstergibilimin günümüzdeki etkinlik alanı, kendisini oluşturan “gösterge” ve “bilim” sözcüklerinin anlamsal toplamından fazla ve değişik bir boyut kazanmıştır (Rifat M., 1992, s.5).

Gösterge, dil ile ilgili bilimlerde, bir başka şeyin yerini tutabilecek yani kendi dışında bir şey gösteren, belirten (anlamı olan) her çeşit biçim, nesne, olgu vb. olarak tanımlanır. Sözelimi, diller, gösterge diye adlandırılan birimlerin (örneğin sözcükler) kendi aralarında kurdukları ilişkilerden oluşur. Dilbilimciler ses ya da sesler bütünü “gösteren”, kavramları da “gösterilen” diye adlandırırlar.

Türkçe’de “göstergebilim” diye adlandırılan bilim dalı, en yalın tanımıyla, gösterge dizgelerinin işleyişini bilimsel bir yöntemle inceler ve betimler. Örneğin; trafik işaretleri, telefon rehberinin düzeni, bir giysinin temizlenmesi ya da bakımıyla ilgili işaretler gibi gündelik yaşamın akışı içinde karşılaştığımız anlamlı dizgeler belli bir uzlaşma sonucu, ilk anda çözüme uğrayan ve toplumsal bildirişimde kolaylık sağlayan yalın dizgelerdir. Bu tür yalın dizgelerdeki göstergelerin ne anlama geldiği dilbilimden kaynaklanan ve gözleme dayanan bir yöntemle betimlenir ve “bildirişim göstergebilimi” diye adlandırılır. Buna karşılık, gerçek nesne gibi değerlendirilemeyen; anlaşılması ve sınıflandırılması doğaları gereği hiç de kolay olmayan yazınsal metin, resim, film gibi dizgeler; bildirişim amaçlı yalın dizgelerin incelendiği betimleyici bir yöntemle kavranamaz. Öncelikle çeşitli düzeylerde ve ayrıntılı bir biçimde çözümlenmeleri ve yeniden yapılandırılmaları gerekir. Böyle bir çabayı yerine getiren de “anamlama göstergebilimi” diye adlandırılan yaklaşımdır (Rifat M., Rifat S., 1988, s. 69-70).

Bu bağlamda, Günay’(2002, s.55-59)a göre, anamlama ilgili her şey gösterge bilimin alanına girer. Anlamı yaratan devinim içindeki insandır. O zaman insanı tanımak gerekir. İnsanı tanımanın tek yolu da onun sözcüsüne bakmaktır. Bu sözce bir metin, resim, heykel, konuşma sırasındaki bir beden davranışı vb.dir

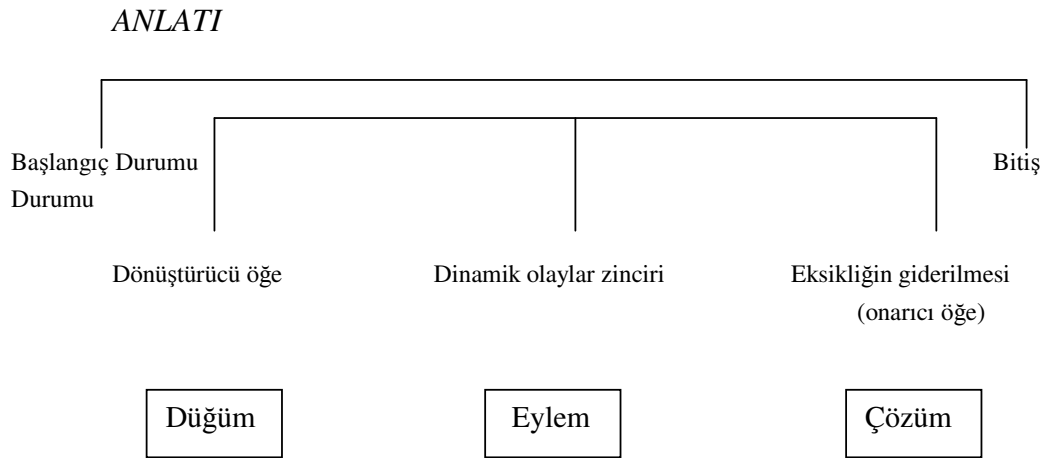
Göstergebilim “anlamı”; soyut, sınırları belirsiz bir kavram olarak ele almaz. Sözcük, tümce, noktalama imleri ve metinler gibi biçimlerde gerçekleştirdiği, sınırladığı anlamın görüntüleriyle ilgilenir. Göstergebilim kuramı, anlamı ifade eden ve yukarıda örneklenen hangi anlatım biçimi olursa olsun anamlama olgusunu tek olarak görmektedir. Buna göre yazınsal metnin bir tek anlamı vardır ve değişik bakış açılarından incelendiğinde bu bir tek anlamın değişik yüzleri görünür (Kıran, A.,1999, s.238).

Göstergebilim, dilbilimin kavram ve yöntemlerini kullanan ve onları temel olarak yeni bir tündengelimli, kendine yeten, dil ve dil dışı gösterge dizgelerini inceleme nesnesi olarak belirleyen, tutarlı bir bilim dalıdır (İşeri, 2000, s.12).

Öz olarak göstergebilim anlatıya şöyle yaklaşır: Anlatı olgusunu ruhbilim, toplumbilim, budunbilim gibi konulardan bağımsız olarak ele alır. Anlam katmanlarını tanımlayan bir taslak yaratır; istenen, anlatıların anlamlarını araştırmak değil, anlamın eklenmiş biçimini ortaya çıkartmaktır.

1.1.3. Anlatının Sözdizimi: Beşli Şema

A.J. Greimas, J.M. Adam ve P. Larivaille gibi bazı göstergebilimciler tarafından her olay örgüsü soyut bir örnekçe olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Bu denemeler sonucu ortaya çıkan en yaygın ve bilinen örnekçe, anlatının sözdizimi ya da beşli şema örnekçesidir. Bu örnekçe beş önemli aşaması nedeniyle “beşli şema” şeklinde adlandırılır. Bu aşamalar; başlangıç durumu, düğüm (dönüştürücü öge), eylem (dinamik olaylar zinciri), çözüm (eksikliğin giderilmesi) ve bitiş durumu olup aşağıdaki gibi görselleştirilebilir.

Sekil 1. “Anlatının Sözdizimi: Beşli Şema”

(Kıran, Z., Kıran, A,2003, s.245)

Bu modeli, bir gazete haberi örneğine uygulayan Ayşe ve Zeynel Kıran’ın örnek çözümlemesi aşağıdaki şekilde incelenebilir.

“Üç genç, Mogan gölünde yüzüyorlardı. İçlerinden biri, Özgür birden bire kayboldu. Diğerleri hemen göle daldılar. Onun cesedini buldular.”

Bu kısa metinde, özel bir olay – Özgür’ün kaybolması – başlangıçtaki dengeyi bozar. Bu beklenmedik olay, entrikanın ya da olay örgüsünün düğümünü oluşturur. Özgür’ün arkadaşlarının tepkisi (dalma) başlangıçtaki dengeyi yeniden kurma girişimidir. Çözüm (kaybolan kişiyi bulmak) önce soruna bir çare bulunduğunu düşündürür, ancak son durum bir düş kırıklığı yaratır. Bitiş durumu kesin olarak olumsuzdur. Özgür ölmüştür.

Bu haberin yapısı şöyle gösterilebilir.

- 1- **Başlangıç durumu:** Mogan gölünde, üç genç yüzüyorlardı.
- 2- **Düğüm** (=dönüştürücü öge): İçlerinden biri, Özgür, kaybolur.
- 3- **Eylem** (=tepki): diğerleri göle dalar.
- 4- **Çözüm:** Özgür’ü bulurlar.
- 5- **Bitiş durumu:** ama Özgür ölmüştür.

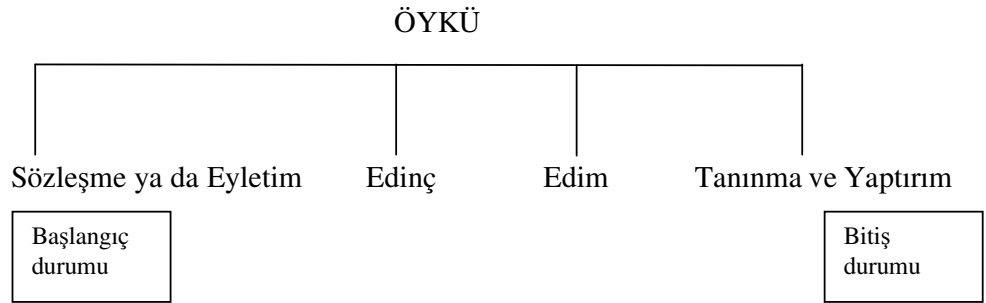
Görüldüğü gibi, başlangıçta arkadaşlarıyla (N_1) yüzen, yaşama bağlı olan Özgür (\ddot{O}_1) yaşamdan (N_2) ve arkadaşlarından kopar. Bu kopmayı her iki eyleyenden de güçlü olan başka bir özne, yani gönderici ($G=\ddot{O}_2$ =yazgı, ani bir rahatsızlık) yaratır (Kıran, 2003,s.246).

Görüldüğü gibi bu kısa gazete haberi beşli şema örnekçesi ile çözümlendiğinde, örnekçeyi oluşturan beş evreyi de (başlangıç durumu, düğüm, eylem, çözüm ve bitiş durumu) içerdiği sonucuna ulaşılır.

1.1.4. Anlatının Sözdizimi: Dörtlü Şema

A.J. Greimas beş aşamalı şemayı biraz daha basitleştirerek çözüm ve bitiş bölümlerini birleştirir. Anlatının gelişimini ve eyleyenlerin dönüşümünü edindikleri ya da edinemedikleri özelliklere göre inceler.

Greimas (Kıran 2003, s.249)'a göre her anlatı, başlangıç durumuyla bitiş durumu arasında bir geçiş bir dönüşüm gerçekleştirir. Bu dönüşüm sürecinde eyleyenler değişik işlevler ya da roller üstlenirler. Eyleyenler bu iki uç arasında başka eyleyenleri dönüştürürken kendileri de dönüşüp, değişmektedirler. Greimas bu dönüşü, daha önce yapılmış çalışmaları da göz önünde bulundurarak aşağıdaki şekilde şemalaştırmıştır. Buna göre anlatı çizgesi, anlatı sözdizimindeki özne/nesne ilişkisini belirten durum sözcüğüyle, bu sözcüğü dönüştüren edim sözcüğünün mantıksal etkileşiminden oluşan dört aşamadan oluşur.

Şekil 2. “Anlatının Sözdizimi: Dörtlü Şema”

(Kıran, Z., Kıran, A.,2003, s.248)

Sözleşme ya da Eyletim Aşaması:Anlatıdaki ilk aşama, bir değerler dizgesi içinde yerine getirilmesi gereken bir çizgenin önerilmesi ve kabul edilmesidir. Bir başka deyişle, göndericinin anlatı sözdizimindeki dönüşümleri gerçekleştirecek özneyi (Ö) belli bir amaç doğrultusunda etkilediği, yönlendirdiği bu aşamada, gönderici (G) ile özne (kahraman) arasında bir sözleşme yapılır.

Eylemin aşaması, bir yaptırma eylemidir, örneğin, bir kral (G) halkına korku ve dehşet veren ejderhayı (N₁) öldürene (Ö₁) kızını (N₂) vereceğini söyler (G ⇒ Ö) (Kıran, Kıran, 2003,s.249).

Edinç Aşaması: Anlatı çizgesinin ikinci aşaması, göndericiyle yaptığı sözleşme uyarınca gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek, bir

eyleme geçebilmek için öznenin gereksindiği yetenekler ve bu yeteneklerin kazanıldığı aşamadır.

Anlatı göstergebilimi, bu yetenekleri kiplik kavramına başvurarak dörde ayırır:

- 1- Yapmak **zorunda** olmak
- 2- Yapmayı **istemek**
- 3- Yapabilmek (**güç**)
- 4- Yapmayı **bilmek (bilgi)** (Günay, 2000, s.102-103)

Anlatı çizgesinin ikinci aşamasında, öznenin, gönderenle yapılan anlaşması gereği, yapması gereken eylem için kendisinde dört tür kipliğin olması gerekir. Bir yandan zorunda olmak ve istemek kiplikleri diğer yandan da muktedir olmak (yapabilmek) ve bilmek kiplikleridir. Bütün bu kipliklere yerinde ve zamanında sahip olan özne edinç aşamasında, söz konusu eylemi yapar. Sonuçta edinç aşamasındaki dört kipliğin tamamı edim aşamasındaki “yapmak” eylemini gerçekleştirir. Bunlardan birinin eksikliği eylemin gerçekleşmesini engeller ve edim başarısız olur.

Zorunda olmak ve istemek kiplikleri öznenin eylemi gerçekleştirmeden önceki durumuyla ilgilidir. Bu iki kiplik özne bakımından gücül kiplikler olarak adlandırılır. Muktedir olmak ve bilmek ise “yapmak” eyleminin gerçekleştirilmesiyle doğrudan ilintilidir ve edimsel kiplikler olarak adlandırılır (Günay, 2002, s.102,103).

Gücüllük, henüz bir eylemin olmadığını, ancak bu eylemin, zaman içinde olmaya yönelik bir durumu olduğunu belirtir. Hiçbir şeyin yapılmadığı bir zamanda, öznenin etkinliğini (yani gönderenle yapılan anlaşmanın gerçekleştirilmesi işini) belirten geleceğe yönelik durumlarda gücüllükten söz edilebilir. Gücüllük kipliğini yapacak ya da yapmayı arzulayacak olan işlemci öznedir. Bu da onun kendi durumu ile doğrudan ilintilidir. Bir edenin “bir şey yapmak istemesi” ya da “yapmak zorunda olması” durumunda işlemci öznenin söz edilebilir. Gücüllük, özne açısından bir sorumluluk alma demektir, çünkü henüz gerçek anlamda bir eylem olmasa da, öznenin tutumundan, “yapma” etkinliğini gelecekte gerçekleştireceği anlaşılır. Özne kendisini böyle bir duruma hazırlamıştır (Günay, 2002, s.103).

Zorunda olmak kipliğinde öznenin bir eylemi yapması konusunda ikna edilmesi ya da zorlanması gerekir. Özneye göre daha üst konumda bulunan gönderen ile özne arasında bir anlaşma yapılmıştır. İstemek, kiplik kuramının temelidir. Bir sözcede istek varsa orada bir eyleyenden söz edilebilir ve anlatı izlencesi oluşturulabilir. İstemek kipliği ise doğrudan öznenin kendi istenci ile ilgilidir.

Yapmaya “muktedir olmak” ve “yapmayı-bilmek” ile belirtilen edimsel kipliklerin, işlemci öznenin kendi edinçleri olarak bir değeri vardır. Edimsel kiplikler, niteleyen kiplikler olarak tanımlanır. İşlemci öznenin eylem kipini ve yapma ile ilgili yeteneğini belirtir. Kipsel değerlerin iletişimi açısından, bu iki edimsel kipliğe göre gönderenin bir başka yönünden de söz edilebilir. Alıntılarda “yapmaya-muktedir olmak” ve “yapmayı-bilmek” kiplerinin edinilmesi niteleyen edimi belirtir. Niteleyen edim, temel edimin (eylemin gerçekleştirilmesi ediminin) olması için zorunlu bir aşamadır.

Yapmaya muktedir olmak ve yapmasını bilmek, yapma ediminin iki niteliğini belirtir. Birincisinde erk olarak öznenin yeteneği söz konusu iken, ikincisinde bilişsel açıdan öznenin durumu söz konusudur. Erk olarak yapma edimine sahip olursa da, bilme açısından eksiklik söz konusu ise eylem gerçekleşmeyecektir. Kuşkusuz tersi de geçerlidir (Günay, 2002, s.107–108).

Özne, nesneyi dışarıdan birinin, örneğin bir göndericinin (G=kral) baskısıyla, elde etmeyi kabul ederse, kendisinden üstün bir güce boyun eğer. Böyle bir özne bağımlıdır. Bu durumda gönderici (G) ve özne (Ö) farklıdır. Gönderici özneyi dönüşüme uğratar: $G \Rightarrow \text{Ö}_1$. Örneğin, $G = \text{Ö}_2 = \text{ölüm}$. Özne başka hiçbir öznenin isteğini dikkate almayarak, kendi iradesiyle eyleme geçebilir. Bu durumda, kendi kendini dönüşüme uğratabilir: $\text{Ö}_2 \Rightarrow \text{Ö}_1$. Bu tip özneye de özerk, yani bağımsız özne diyoruz (Kıran, Kıran, 2003, s.249).

Bu değinmeden sonra, şu örnekle ikinci aşamanın açıklanmasına geçilebilir. Ejderhayı öldürmeye söz veren kahraman, kılıcını ve ejderhanın bulunduğu mağaranın planını alıp yola koyulur. Bu aşamada henüz nesnesine (N₁) ulaşmamıştır

($\ddot{O} \cup N_1$). Nesneyi elde etmek için gerekli isteği, bilgiyi ve gücü toplar; bunu tek başına da yapabilir, karşısına kendisine yardımcı olacak eyleyenler çıkıp gereksinimi olan edinci verebilirler. Engelleyiciler ortaya çıkarsa ya gerekli isteği (cesareti), bilgiyi ve gücü bulamaz ya da bunlar elinden alınır.

Edim Aşaması: Anlatı çizgesinin üçüncü aşamasıdır. Bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen aşamada, özne edindiği kipsel edinçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Öznenin isteği, gücü ve bilgisi birleşerek onun eyleminin gerçekleşmesini sağlar. Edinç aşamasında da özne kendine yardımcıları da bulabilir, engelleyicilerle de karşılaşabilir. Engelleyiciler etkili olursa, edim aşamasına geçemez ve dolayısıyla nesnesine ulaşamaz. Ama bu eyleyenlerden birinin ya da ikisinin de bulunmadığı durumlar da olabilir.

Bu aşamada, özne ile nesne arasında ilişki kurulmaya başlamıştır. Örneğin, birçok girişimden sonra, özne-kahraman ejderhayı öldürmeyi başarır: ($\ddot{O} \cup N_1$). Edindiği istek, bilgi ve güçle, özne nesneyi ele geçirir (Kıran, Kıran, 2003,s.250).

Tanınma ve Yaptırım Aşaması: Anlatı çizgesinin dördüncü sırası olan bu aşamada, özne, nesneye ulaşmak için uyguladığı dönüşüm işlemlerinin son durumunu gözlemler. Gönderici ise dönüşümlerin doğruluğunu, gerçekliğini değerlendirip özneyi, yapılan sözleşme uyarınca ya ödüllendirir ya da cezalandırır. Örneğin, kahraman geri döner, kolundaki yara iziyle tanınır ve kralın kızıyla (N_2) evlenir: $G = (\ddot{O} \cup N_2)$.

Bu dört aşama her metinde, her zaman görülmeyebilir. Anlaşma yapılmadan eyleme geçilmesi (savaşlar), anlaşma yapılmasına karşın eyleme geçilmemesi (katillerin yakalanmaması), anlaşma yapıp, eylem gerçekleştirildikten sonra bir yaptırımın (ödül ya da ceza) gerçekleşmesi gerçek yaşamda sık karşılaşılan durumlardır (Kıran, Kıran, 2003,s.250).

Görüldüğü gibi, bir öge, onu gerçekleştiren dinamik bir süreçten ve bu süreci kapsayan bir başka ögeden oluşur. Bu dönüşüm ve dönüştürüm süreci sonsuza dek

sürebilir. Bir öykünün yaratılabilmesi için, bir olaylar zincirinin başlatılması, bu başlangıç durumunu bozacak bir şeyin ya da birinin ortaya çıkması gerekir.

Bir kez daha açıklamak gerekirse; bu çalışmada da Greimas'ın "Anlatı Çizgesi" yöntemiyle "Bir İstanbul Masalı" dizi filmi çözümlenecektir. "Bir İstanbul Masalı" dizi filminin ele alınan ilk 40 bölümünün özeti aşağıda verilmektedir.

1.2. Bir İstanbul Masalı Dizisi

Bir sonraki bölümde yapılan analizin anlaşılmasını kolaylaştırmak için; araştırma konusu olan "Bir İstanbul Masalı" dizisinin ilk 40 bölümünün kısa bir özeti aşağıda verilmiştir. Bölümlerin daha ayrıntılı özeti ise Ek.1'de yer almaktadır.

Arhan ve Kozan aileleri... Bir bahçe içinde yaşayan ama aralarında bir uçurum bulunan iki ayrı dünya... Arhan ailesi, Arhan Holding'in sahibidir. Baba Ömer Arhan, eşi Behiye ve oğulları Selim ve Demir'le İstanbul'un gözde semtlerinden birinde bulunan köşklerinde başarı ve mutluluk dolu bir hayat sürdürmektedir. Kozan ailesi ise Arhanların bahçesindeki müstemilatta yaşamaktadır. Baba Cemal Kozan, eşi Suzan, kızları Çiçek ve Esmâ ve de oğulları Ozan köşkün bahçesindeki bu ayrı dünyada Arhanların hayatlarının bir parçası olarak yaşamlarını sürdürürler. Cemal Kozan, Ömer Arhan'ın şoförü; eşi Suzan ise köşkün aşçısı olarak çalışmaktadır. Çiçek üniversiteden mezun olmuştur ve özel bir şirkette çalışmaktadır. Esmâ Galatasaray üniversitesinde işletme okumaktadır ve en büyük hayali bir dansçı olabilmektir. Fakat Arhanların verdiği partilerden birinde bir kaza geçirir ve bileği sakatlanır. Bu olay sonunda dansçılık hayalleri suya düşen Esmâ eğitimini aldığı işletme alanına yönelir. Ozan ise bir devlet lisesinde okumaktadır. Arhan ailesinde durumlar çok daha farklıdır. Ömer Bey holding sahibi ve yöneticisi olarak yoğun bir iş hayatına sahiptir. Eşi Behiye Hanım sosyal yaşantısı oldukça aktif bir ev hanımıdır. Arhan ailesinin, ailenin diğer fertlerine göre nispeten daha mütevazı bir hayat süren, büyük oğlu Selim babasının iş dünyasındaki en büyük yardımcılarından biri olarak çalışmaktadır ve nitekim Ömer Arhan köşte düzenlediği bir partide holding başkanlığını Selim'e devrettiğini bildirir. Küçük oğulları Demir ise iş dünyası ile ilişkisi olmayan, vaktinin çoğunu araba yarışları, eğlence mekanları ve en yakın arkadaşı Serkan'la çıktığı çapkınlık turlarında geçiren bir "playboy" dur.

Kozan ailesinin bu mütevazı hayatında biri vardır ki her zaman pencerenin bir kenarından Arhan malikanesini izlemektedir: Esmâ... Esmâ, Arhanların küçük oğlu Demir'e âşıktır. Gazetelerden, televizyonlardan hatta evlerinin camından bile onu takip etmektedir. Çocukluktan beri aynı bahçeyi paylaştıkları için Demir'in de onu tanıdığını ve az da olsa ondan hoşlandığını düşünmektedir. Esmâ'nın bu platonik durumu Demir'in bir gece oynadığı küçük bir oyun sonucu Esmâyı öpmesiyle boyut değiştirir ve Esmâ Demir'e daha içten bağlanır. Fakat Esmâ'nın Demir'e olan bağlılığını duyan aile fertleri bu durumdan rahatsız olurlar çünkü herkes aralarındaki farkı bilmektedir. Özellikle baba Cemal Kozan, kızıyla bire bir konuşmalar yaparak bu ilişkinin olanaksız olduğunu ve sonunda üzülen tarafın Esmâ olacağını defalarca tekrarlar. Esmâ ise Demir'in oynadığı oyundan habersiz, o öpücüğün gerçek olduğunu düşünür ve onunla konuşmaya karar verir. Demir'in arabasıyla uğraştığını düşündüğü bir akşam garaja giderek Demir'e, onu ne kadar çok sevdiğini itiraf eder ve cevap beklemeden uzaklaşır. Oysa orada onu dinleyen Demir değil Selim'dir. Bu şekilde Arhanlar da Esmâ'nın Demir'e olan aşkını öğrenirler ve bu durumdan çok rahatsız olurlar. Kardeşinin, ortak olmak istedikleri kozmetik firmasının varisi Birnur'la evlenmesini isteyen Selim Esmâ'yı bir süreliğine köşkten uzaklaştırmaya karar verir ve Arhan Holding'in İzmit'teki üretim tesislerinde staja gönderir. Esmâ istemeye istemeye bu staja gider ve bunun ona verilmiş bir ceza olduğunu düşünür.

Esmâ'nın stajı esnasında bir gün, İzmit'teki tesislerde bir basın toplantısı düzenlenmektedir. Basının karşısına çıkacak olan model geç kaldığı için onun yerine stajyer kızlardan birini geçirirler ve bu kız Esmâ'dır. Fiziksel olarak birtakım değişiklikler yaşayan Esmâ Arhan Holding'in yeni yüzü olarak basının karşısına çıkar. Arhan kardeşlerden ikisi de bu güzelliğe hayran kalmıştır ama Demir o kızın Esmâ olduğunu fark edememiştir. Staj sonunda Holdingde çalışmaya hak kazanan Esmâ bu teklifi kabul eder ve Selim'in danışmanı Zekeriya Bey'in yanında asistan olarak işe başlar. Tanıtımda gördüğü kızın holdingde çalıştığını öğrenen Demir, işe gelip gitmeye başlar. Bir süre sonra o kızın Esmâ olduğunu fark eder ve bu görüşmeler iş dışına taşarak köşkün bahçesine de taşınır. Fakat bu arada Demir, ortağı oldukları kozmetik firmasının varisi Birnur'la nişanlıdır ve Esmâ'yla görüşüp

ona bağlanmaya başladıkça nişanlısından ayrılmaya karar verir. Bütün Arhan ailesi Demir'e karşı çıkar ve tam bu noktada Birnur hamile olduğunu söyler. Bir bebeğe karşı duramayacağını söyleyen Esmâ, Demir ile olan bütün ilişkisini keser ve Demir Birnur'la evlenir. Her ikisi de çok mutsuzdur. Demir kendini içkiye verirken, Esmâ okula ve işe yoğunlaşmıştır. Okul dersleri için Selim'den yardım almakta ve iş dışında da yolları sürekli olarak Selim'le çakışmaktadır. İkisi de kabullenemese de birbirlerinin tanıdıkça, daha da yakınlaşmaya ve bağlanmaya başlamışlardır. Ama Selim yine de içinde Esmâ'nın Demir'e karşı bir şeyler hissettiğine dair şüpheler yaşamaktadır. Bunun farkında olan Esmâ, Selim'e kardeşinin peşinde olmadığını göstermek için holdingden ayrılır. Abisi ve Esmâ arasındaki yakınlaşmayı sezen Demir kıskançlık krizleri geçirmekte ve her seferinde Esmâ ile abisinin karşısına çıkmaktadır.

Esmâ'ya olan ilgisini daha fazla gizleyemeyen Selim, Esmâ'ya açılır ve aşkının karşılıksız olmadığını görür. Köşkte görüşmeleri çok zor olduğu için ve birlikteliklerini ailelerin duymasını istemedikleri için Selim ayrı bir eve çıkar. Bu şekilde Esmâ ile Selim birlikte bolca vakit geçirmeye başlarlar. Artık aileler de ikisi arasında olup bitenleri anlamıştır ve durumdan rahatsızlık duymaktadır. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı Esmâ ve Selim'in ilişkileri yıpranır ama onları en çok sarsan Demir'in tepkisi olmuştur. Demir, intihara kalkıştığında Esmâ iki kardeşin arasına giremeyeceğini anlar ve Selim'den uzaklaşır.

Selim'den uzak durmaya çalıştığı dönemlerde Esmâ'ya okuldaki hocasından bir teklif gelir ve Esmâ üniversiteler arası öğrenci değişim programıyla İtalya'ya gider. Roma'da hem okur hem de bir restoranda part-time işe başlar. Fakat bir türlü Selim'i aklından çıkaramamaktadır. Selim de İstanbul'da mutsuz günler geçirir. Kendini tamamen işine vermiştir ve ailesi ile olan bağları zayıflamaya başlamıştır. Selim'in bu zor günlerde en büyük destekçisi danışmanı Zekeriya'dır. Zekeriya, Selim'in üzüntüsüne çare olabilmek için holdingin Fransa'da yapılacak olan toplantısını İtalya'ya kaydırır ve görüşmenin Esmâ'nın çalıştığı restoranda olmasını sağlar. Selim, yemek esnasında Esmâ'yı görür ama Esmâ onu görmemiştir. Birkaç gün sonra tesadüfen karşılaşırlar ve ikisi de artık birbirlerinden ayrılamayacaklarını anlar.

Roma’da bir yıldırım nikâhı ile evlenirler. Önce Selim, daha sonrada Esmâ İstanbul’a döner. Zekeriya hariç hiç kimse bu evliliği bilmemektedir. İkili uzun süre gizli gizli görüşmeye devam eder. Bu arada Birnur ve Demir’in Ada adında bir kızları olmuştur ama bebek bile evliliklerini toparlayamamış, Demir’le Birnur ayrılmıştır. Selim kardeşinin zor günler geçirdiğini ve evliliklerini bir başkasından duyarsa daha çok üzüleceğini düşünerek Demir’e bu gerçeği söyler. Oldukça sarsılan Demir, Arhanların verdiği partide sınırlarına hâkim olamayıp bütün konukların önünde Selim’le Esmâ’nın evliliklerini ilan eder. Bu durum karşısında hem Kozanlar hem de Arhanlar çok rahatsız olur. Arhanlar dünürlerinin yanlarında çalışan işçiler olduklarını bir türlü kabullenememekte; Kozanlar ise işlerinden olma korkusu içinde sıkıntılı günler geçirmektedir. Bu duruma son vermek isteyen Selim ve Esmâ köşkün bahçesinde bir nikah töreni yaparak evliliklerini herkese ilan ederler ve ailelerin durumlarında bir değişiklik olamayacağını bildirirler.

Abisi ve Esmâ’nın birlikteliklerini hazmedemeyen Demir, holding içinde abisi aleyhine çalışanlarla birlik olup adeta abisine cephe alır. Selim ise kardeşinin bu girişimlerinden habersizdir. Behiye ve Ömer Arhan çifti ise şoför ve aşçılarıyla dünür olmaktan oldukça şikâyetçidir ve bu nedenle Cemal’le Suzan’a şirket kurmayı teklif ederler. Bu teklifi geri çeviren Kozanlar, içinde buldukları durumdan kızları Esmâ’yı sorumlu tutmaktadırlar. Selim ve Esmâ Arhan çifti hem aile içinde hem de aileler arasında bir sürü sorun ve uyuşmazlıkla karşı karşıyadır.

Bu araştırmada “Bir İstanbul Masalı” dizisi Greimas’ın “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle çözümlenmektedir. Araştırmanın sorunu, “Bir İstanbul Masalı” dizi filminin, Greimas’ın anlatı çizgesindeki dört aşamalı süreci yapısında barındırıp barındırmadığının ortaya konulmasıdır.

1.3. Amaç

Bu çalışmanın amacı, “Bir İstanbul Masalı” dizisinin Greimas’ın “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle çözümlenmesidir. Bu amaç çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır. “Bir İstanbul Masalı” dizisinin anlatı yapısı;

1. Başlangıç (Eyletim) durumuna uygun mudur ?
2. Edinç durumuna uygun mudur ?
3. Edim durumuna uygun mudur ?
4. Bitiş (Yaptırım) durumuna uygun mudur ?

1.4. Önem

Bu çalışma “Anlatı Çizgesi” yönteminin masalsı dizi ve film metinlerinin çözümlenmesinde ne kadar uygun olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Özellikle Türkiye’deki film eleştirisi ve çözümlenmesindeki bilimsel yaklaşım eksikliğini gidermeye yönelik bir çalışma olabilir. Bundan sonraki çalışmalar için de “Anlatı Çizgesi” yönteminin film ve dizilerin çözümlenmelerinde kullanılmasında katkıda bulunabilir.

1.5. Sayıtlar

Araştırmada şu sayıtlar esas alınmıştır:

- “Bir İstanbul Masalı” dizisi “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle çözümlenebilir.
- Bu çalışmada başvurulan yazılı ve görsel kaynaklar geçerli ve güvenilirdir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma

- ATV’de pazartesi akşamları yayınlanan “Bir İstanbul Masalı” dizisinin ilk 40 bölümü ile;
- Greimas’ın geliştirdiği “Anlatı Çizgesi” yöntemiyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Araştırmada geçen önemli terimlerin işlevsel tanımları aşağıdaki gibidir.

Anlatı (narrative) : Durumları, olayları, kişilerin ilişkilerini öyküleyen söylem biçimi (Göktürk, 1977, s.141; Rifat ve diğerleri, 1988, s.73).

Anlamlama (signification) : Bir nesneyi, bir varlığı, bir kavramı, bir olayı anlamamızda canlandırabilmenin birleşme süreci; anlam aktarma ve anlam verme eylemi (Yalçın, 1994, s.125; Rifat ve diğerleri, 1988, s.81).

Biçim (form) : Dil biçimleri arasındaki yapısal ilişkilerin oluşturduğu, hem içerik, hem anlatım düzlemlerinde ortaya çıkan düzen (TDK, 1980, s.38; Rifat ve diğerleri,1988, s.64)

Dizge (system) : Öğeleri ya da bölümleri çeşitli ilkeler uyarınca birbirine bağlı düzenli bütün; yapı (TDK, 1980, s.64; Rifat ve diğerleri,1988, s.83).

Edim (performance) : Göstergibilimde, anlatı izlencesinin üçüncü evresi. Bir durum sözcesinden bir başka durum sözcesine geçilen bu evrede, özne edindiği kipsel nesneden (edinç) yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir; böylece özne ile nesne arasındaki bağlantı da kurulmaya başlar (TDK, 1980, s.71; Rifat ve diğerleri,1988, s.75).

Edinç (Competence): Göstergibilimde anlatı izlencesinin ikinci evresi; gönderenle yaptığı sözleşme uyarınca gerekli işlemlerde bulunmak, zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek, bir eyleme geçebilmek için öznenin gereksindiği yetenekler ve bu yeteneklerin edinildiği evre (TDK, 1980, s.72; Rifat ve diğerleri, 1988, s.58).

Engelleyici (preventative) : Bir sözdizimsel anlatı birimi olan öznenin amaçladığı anlatı izlencesini engellemeye çalışan eyleyen, karşıt özne (TDK, 1980, s.76; Rifat ve diğerleri, 1988, s.55).

Eyletim (manipulation) : Göstergebilimde anlatı izlencesinin ilk evresi. Gönderenin anlatı sözdizimindeki dönüşümleri gerçekleştirecek olan özneyi (işlemleyici özne ya da edim öznesi de denilebilir) belli bir amaç doğrultusunda etkilediği, yönlendirdiği bu anlatı aşamasında gönderen ile işlemleyici özne arasında bir sözleşme yapılır, gönderen kandırma gücünü kullanırken, özne de (bu aşamada gönderilen –özne diye de adlandırılabilir) yorumlama gücüne başvurur. Eyletim evresi bir yaptırma eylemidir (TDK, 1980, s.80; Rifat ve diğerleri, 1988, s.71).

Eyleyen (actant) : Anlatı göstergebilimin sözdizimsel anlatı düzeyinde öngördüğü ayrıncı birimleri eyleyen, bir kişiyi, bir kavramı ya da kendilik taşıyan herhangi bir birimi belirtebilir. A.J. Greimas'ın göstergebilim kuramı, istemek, yapabilmek, bilmek kiplerine dayanarak üç eksenden oluşan altı eyleyen saptamıştır: Özne/nesne, yardımcı/engelleyci, gönderen/gönderilen (TDK, 1980, s.80; Rifat ve diğerleri, 1988, s.53).

Gösterge (sign): Başka bir şeyin yerini alacak nitelikte, kendi dışında bir şey gösteren öge. Her gösterge bir gösteren ile gösterilen birleşmesinden doğar, bir nesne ya da kavramı belirtmek için kullanılır(TDK, 1980, s.86; Rifat ve diğerleri, 1988, s.81).

Göstergebilim (semiology): Toplum yaşamındaki dilsel ya da dildışı gösterge dizgelerini, bu dizgelerin iletişimsel işlevlerini inceleyen bilim dalı (TDK, 1980, s.87; Rifat ve diğerleri, 1988, s.80).

İşlev (function): Bir dizgedeki değişik ögelerin birbirleriyle ilişkili olarak gördükleri iş, gerçekleştirdikleri etkinlik biçimi (TDK, 1980, s.95; Rifat ve diğerleri, 1988, s.64).

İzlek (theme): Bir metnin anlamca sürdürdüğü ana yönelimler (Göktürk, 1977, s.145; Rifat ve diğerleri, 1988, s.84).

Kesitleme (segmentation): Bir sözcü ya da dizimsel bütünü birim ya da parçalarına ayırma işlemi (TDK, 1980, s.103; Rifat ve diğerleri, 1988, s.80).

Kip (mode): Göstergibilimde, öznenin anlatı izlencesindeki temel dönüşümü gerçekleştirmek için gereksindiği edinc öğelerinin her biri. Anlatı göstergibilimi, sözdizim aşamasında, gücül kiplerle (yapmak zorunda olmak/yapmayı istemek) edimsel kipleri (yapabilmek, yapmayı bilmek) öznenin dönüştürücü eylemi gerçekleştirme koşulu sayar. Bu öğelere kipsel nesne de denir (TDK, 1980, s.103; Rifat ve diğerleri, 1988, s.72).

Metin Çözümlemesi (text analysis): Bir metni kuran öğelerin, dilbilimsel ya da izleksel yönden öbeklendirerek irdelenmesi (Göktürk, 1977, s.146).

Nesne (object): Göstergibilimde, öznenin ayrı düştüğü ya da birlikte olduğu işlevsel değer yüklü eyleyen (TDK, 1980, s.111; Rifat ve diğerleri, 1988, s.74).

Özne (subject): Göstergibilimde, özniteliği ancak temel sözcüyi oluşturan birime (nesne) göre belirlenen sözdizimsel öğe. Anlatı göstergibilimi iki temel sözcüye uygun olarak durum özneleri (nesneyle birlikte ya da ondan ayrı bulunan özne) ve edim özneleri (yeni bir durum sözcüsünü oluşturarak dönüşümleri yapan özne) öngörür (TDK, 1980, s.118; Rifat ve diğerleri, 1988, s.83).

Sözcü (enunciate): Sözcü, dilbilimde ve gösterge biliminde bir sözcüleme edinimiyle ortaya çıkan söylemdir; başka bir deyişle sözcüleme durumu, bir gönderen (konuşan özge) ile alıcının (dinleyen özne) varlığının, üretilen sözcüde kendini değişik biçimlerde göstermesidir (TDK, 1980, s.133; Rifat ve diğerleri, 1988, s.62).

Söylem (discourse): Söz; dilin sözlü ya da yazılı gerçekleşmesi, konuşan bireyin kullanımı. 2. Sözcü; ya da bir çok tümceden oluşan, başı ve sonu olan bildiri. 3. Tümce sınırlarını aşan, tümcelerin birbirine bağlanması açısından ele alınan sözcü (TDK, 1980, s.131; Rifat ve diğerleri, 1988, s.62).

Yardımcı (helper): Göstergibilimde, bir sözdizimsel anlatı birimi olan öznenin amaçladığı anlatı izlencesinin gerçekleşmesine katkıda bulunan ya da özne/nesne arasındaki bildirişimi kolaylaştıran eyleyen (TDK, 1980, s.161; Rifat ve diğerleri, 1988, s.66).

1.8. Yöntem

Bu çalışma, tarama modeline dayalı bir çalışmadır. “Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarını içerir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.” (Karasar, 1998, s. 80).

Bu çalışmada; ATV kanalında yayınlanan “Bir İstanbul Masalı” dizisinin anlatı yapısının çözümlenmesi yapılmıştır. Bunun için de A.J. Greimas’ın “anlatı çizgesi” yöntemi kullanılmıştır. Dizideki anlatının gelişimi ve eyleyenlerin dönüşümü; edindikleri ya da edinemedikleri özelliklere göre dört aşamada (Başlangıç, Edinç, Edim, Bitiş aşaması) çözümlenmiştir.

1.8.1 Evren

Bu araştırma “Bir İstanbul Masalı” isimli dizinin ilk 40 programı üzerinde yapılmıştır. Dolayısıyla toplam 80 programdan oluşan dizinin ilk 40’ı çalışma kümesi olarak alınmıştır. Bunun temel nedeni, dizinin ilk 40 programının anlatılan öykü bakımından bir bütünlük göstermesidir. Dolayısıyla 40 programın; “anlatı çizgesi” yönetiminin analiz için uygun olup olmayacağını belirlemede hem yeter bir rakam, hem de uygun bir bütün oluşturduğu düşünülmektedir.

1.8.2. Veriler

Bu çalışmada, “Bir İstanbul Masalı” dizisinin ilk 40 bölümü için, Greimas’ın “anlatı çizgesi” yöntemindeki aşamalarla ilgili veriler toplanmıştır. Yani “Bir İstanbul Masalı”nın;

- Başlangıç durumuna ait veriler,
- Edinç durumuna ait veriler,
- Edim durumuna ait veriler,
- Bitiş durumuna ait verileri toplanmıştır.

1.8.3. Verilerin Toplanması ve İşlenmesi

Çalışmada, dizinin DVD kayıtları piyasadan satın alınmış ve inceleme bu kayıtlar üzerinde yapılmıştır. Bölümler tek tek izlenmiş ve izleme sırasında 40 bölümün her biriyle ilgili notlar alınmıştır. Görüntüler ve diyaloglar üzerine alınan notlar yapılan çözümlemelerde kullanılmıştır.

Veriler işlenirken her alt amaç birer başlık olarak alınmış ve dizinin izlenen bölümlerinde masalsı anlatının gelişimi ve eyleyenlerin dönüşümü dört aşamada (başlangıç, edinç, edim, bitiş aşaması) ortaya konularak rapor edilmiştir.

2. BULGULAR VE YORUM

“Bir İstanbul Masalı” dizisinin ilk 40 bölümünde iki anlatı çizgesi saptanmıştır. İlk anlatı çizgesi; anlatının öznesi olan Esmâ Kozan’ın eksikliğini duyduğu nesnesini ortaya koyması ile başlar. İlk anlatıda eksikliğı duyulan nesne “aşk”tır. Yani soyut bir nesnedir. Esmâ, aşkı Demir Arhan’da bulur. Anlatının başlayabilmesi için, öznenin bir gönderici tarafından nesnesine yönlendirilmesi gerekir. Bu gönderici (G) bir başkası olabileceğı gibi öznenin kendisi de olabilir. Dizideki anlatıda özne ve gönderici aynı kişidir. Esmâ Kozan aşkı kendi için istemektedir. Bu durumda gönderici bir türlü bastıramadığı aşk ve tutkudur. Esmâ, birinci anlatının hem öznesi, hem de göndericisidir. Anlatının nesnesi ise Esmâ’nın “aşk”ı bulduğu Demir Arhan’dır.

Başlangıç aşamasının ardından, edinç aşamasına geçilir. Bu aşamada, öznenin amacına ulaşmak yolunda gerekli dönüşümleri gerçekleştirebilmesi ve eyleme geçebilmek için gerekli yetenekleri kazanabilmesi gerekir. Esmâ’nın nesnesine (N=aşk=Demir Arhan) ulaşması için “istemek” yetmemektedir. Nitekim öznenin de gerekli dönüşümleri gerçekleştirip, bir takım yetenekler kazandığını görülür. ARC holdingin kozmetik fabrikasında staj yapan Esmâ zekası ve bilgisini burada ortaya koyma fırsatı yakalar. Kendisini fark ettirir. Staj esnasında kendisindeki güzelliğı de keşfeder. Esmâ’daki bu dönüşümler ve ortaya koyduğu yetenekler, onu kozmetik ürünlerinin tanıtım mankeni olmasına kadar götürür. Artık Esmâ(Ö), nesnesine ulaşmanın yolunu açan dönüşümleri gerçekleştirmiştir. Ondaki bu dönüşümler, ARC holdingde çalışmaya başlamasına ve Demir tarafından fark edilmesine yol açar. Demir artık Esmâ’ya aşiktir. Esmâ, nesnesine bir adım daha yaklaşmıştır.

Ancak bu aşamada engelleyici ve yardımcıları devreye girer. Bu aşkın ilk engelleyicisi aileler arasındaki sınıf farkını her fırsatta dile getiren Arhan ve Kozan aileleridir. Diğer bir engelleyici Demir’in Esmâ ile birlikte olmaya başladığında ayrıldığı ve daha sonra hamile olduğu ortaya çıkan Birnur’dur. Nesnesine ulaşmak uğruna bilgisi, zekâsı ve güzelliğı ile büyük bir yol kateden Esmâ’nın hedefine

ulaşmasındaki en büyük engelleyici bizzat kendisidir. Çünkü zorluklar karşısında nesnesi için mücadele edecek kadar cesur değildir. Dönüşümleri gerçekleştirmiş olmasına ve nesnesini elde etmeye çok yaklaşmış olmasına karşın, pes eder; ve edinç aşamasından, edim aşamasına geçemez. Amacına ulaşamaz ve başarısız olur. Böylece dizinin anlatısındaki ilk çizge başarısızlıkla sonuçlanır.

“Bir İstanbul Masalı” dizisindeki ikinci anlatı çizgesi’ne bakıldığında; özne ve nesnenin değiştiği görülür. Öznenin (Esmâ) ilk anlatıda nesnesine (Demir) ulaşamayıp başarısız olmasıyla başlayan ikinci anlatı çizgesinde Esmâ, nesne (N₂), Selim Arhan’ın ise öznedir (Ö₂). İlk anlatı çizgesinde gerçekleştirdiği dönüşümler, güzelliği, bilgisi ve yeteneği ile kendisini ortaya koyan Esmâ, ikinci anlatı çizgesinde Selim Arhan’ın eksikliğini duyduğu nesnesi “aşk” ın yerini alır. Selim aşk’ı Esmâ’da bulur. İkinci başlangıç durumu yeni özne ve nesnenin ortaya konması ile başlar. Selim (Ö₂) uzun süre Esmâ’ya olan aşkını kabul etmek istemez. Fakat sonunda bunu hem kendine, hem de Esmâ’ya itiraf eder. Bu anlatı çizgesinde de özneyi nesnesine yönlendiren zorlayıcı başka bir etken yoktur. Yönlendirici Selim’in aşkıdır.

Başlangıç aşamasının ardından Selim (Ö₂), Esmâ’yı (N₂) kazanmak için edinç aşamasının gereği olan istemek, muktedir olmak, bilmek ve zorunda olmak kipliklerini (dönüşümleri) gerçekleştirir. Nesnesine olan isteği, aşkı ile nesnesinin peşine düşer. Bunun için gerekli dönüşümleri gerçekleştirmeye muktedirdir. Hedefini gerçekleştirme yolundaki yeteneklerini ortaya koyar ve Esmâ’ya evlenme teklif eder. Bu aşamada yine engelleyiciler ve yardımcıları işe karışır. En önemli engelleyiciler aileler ve Demir’in ilk anlatı da yarım kalan Esmâ’ya olan aşkı’dır. Esmâ bu engelleyiciler karşısında ilk anlatı çizgesinde olduğu gibi yine kaçmayı tercih eder. Selim bir süre nesnesinden vazgeçmeyi düşünse de; 3 ay sonra Roma’da karşısına çıkan Esmâ’ya evlenme konusundaki kararlı tavrını ortaya koyar. Ve evlenirler. Böylece dizinin ikinci anlatı çizgesinde; ilkinin aksine öznenin azmi, engelleyiciler karşısındaki gücü ve yardımcıların da desteğiyle edinç aşamasından edim aşamasına geçilir.

Edinç aşamasından başarıyla çıkan ve anlatı çizgesini, üçüncü aşama olan edim aşamasına taşıyan özne başlangıçtaki durumu değiştirir ve eksikliğini duyduğu nesnesine ulaşır.

Anlatı çizgesinin son aşaması tanıma ve yaptırımdır. Dizinin gelişimi bağlamında dördüncü aşama için evlenme eylemi bir başarıdır. Özne nesnesine kavuşmuş, evlilik engelleyicilere kabul ettirilmiştir. Evliliklerinin zorluklara rağmen herkesçe kabul görmesi bir ödüdür. “Bir İstanbul Masalı” dizisinin ikinci anlatı çizgesi böylece başarı ile tamamlanır.

Yukarıda özetlendiği gibi “Bir İstanbul Masalı” dizisinin incelen ilk 40 bölümünde iki anlatı çizgesi vardır. Birinci çizge edim aşamasına geçmeden başarısızlıkla sonuçlanır. Bu aşamada özne= Esmâ, nesne=aşk=Demir, Gönderici=aşk=Esmâ’dır. Aşağıda birinci anlatı çizgesinin ayrıntılı açıklaması verilmiştir.

2.1. Birinci Anlatı Çizgesi

2.1.1. Başlangıç durumu: Eksiklik

Anlatılar genellikle bir eksikliğin ortaya çıkmasıyla başlar. Gönderici bu eksikliğı dile getirir ve olası kahramanın bu eksikliğı gidermesini ister.

“Bir İstanbul Masalı” dizisinde başlangıç durumunda eksikliğı duyulan nesne “aşk”dır. Anlatılarda nesne soyut da olabilir, somut da. Bu dizinin başlangıcında eksikliğı duyulan nesne yani aşk soyuttur. Buna karşılık aşkın yöneldiğı kişi (Demir Arhan) de nesnedir ama somuttur. Dolayısıyla Bir İstanbul Masalı’nı başlatan eksiklik hem soyut hem de somuttur. Eksikliğı duyan kişi yani özne(Ö₁) Esmâ Kozan’dır. Esmâ’nın nesnesi aşktır. Sevdiği insan ise Demir Arhan’dır. Esmâ ve ailesi Arhan malikânesinin arka bahçesindeki müstemilatta yaşarlar. Esmâ ve Demir’in çocukluğı malikânenin bahçesinde birlikte geçmiştir. Esmâ (Ö₁) için Demir (N₁) çocukluk aşkı, ilk aşk nesnesidir. Esmâ dizinin ilk bölümlerinden itibaren evlerinin camından Demir’in eve gelip gidişini izler; gazete ve dergilerde yayınlanan fotoğraflarını

biriktirir. Demir'e olan aşkı ve tutkusu o kadar kuvvetlidir ki malikânenin bahçesinde yapılan bir yaza veda partisinde; ağaca tırmanıp Demir'i izlemeye başlar. Fakat bu hayranlık ağaçtan, parti pastasının üzerine düşmesiyle sonuçlanır. Demir (N₁) Esmâ'nın (Ö₁) kendisine olan ilgisinin farkında değildir. Buna karşılık Esmâ, aşk ve tutkuyla yöneldiği nesnesine ulaşmak için her gece yolunu gözlemektedir. Bir gece tam da Esmâ'nın (Ö₁) özlediği şey olur. Eve çok geç ve sarhoş gelen Demir, peşine takılıp evine kadar gelen bir kızdan kurtulmak için, bahçede kendisini bekleyen Esmâ'ya sevgilisi gibi davranıp dudağından öper.

O günden sonra Demir Esmâ ile hiçbir şey konuşmazken, Esmâ aşk nesnesine karşı daha da istek kazanır. Bu bağlamda; Esmâ'nın nesnesine yönelmesini sağlayan yani gönderici (G1) aşk ve tutkudur. Hatırlanacağı üzere gönderici özneyi anlatı sözdizimindeki belli dönüşümleri gerçekleştirmek üzere harekete geçiren kişi ya da güç olarak tanımlanmıştır. Yukarıda anlatının nesnesi işlevini gören aşk; bu kez, yine soyut bir duygu olarak gönderici olmaktadır.

Özetlemek gerekirse, Esmâ iki eyleysel işlev yüklenmiştir; özne (Ö1) ve alıcı (A1). Esmâ aşkı kendisine istemesi nedeniyle alıcıdır. Anlatıyı başlatan yani eksikliği duyulan nesne (N1) aşktır. Aşk ayrıca gönderici (G1) işlevini de görmektedir. Aşkın yöneldiği Demir ise yine nesnedir (N1).

2.1.2. Edinç Aşaması (Yetilendirici Deneyim)

Anlatı çizgesinin ikinci aşaması, öznenin nesnesine kavuşmak için gerekli yetilerin kazanıldığı aşamadır. Bu amaçla özneyi harekete geçiren güç göndericidir (G). Amaca ulaşmak için gerekli işlerin yapılması, değişimleri gerçekleştirmede öznenin karşısına çıkacak engellerin (E) aşılması gerekir. Yukarıda açıklandığı gibi, dizinin başlangıç durumunda gönderici (G) ve Özne (Ö) aynı olup, Esmâ'nın Demir Arhan'a (N) duyduğu "istek"tir. Ancak bu aşk-tutku yetmemektedir. Güce ve bilgiye gereksinimi vardır.

Esma Demir’le ilgili hayaller kurup, onun kendisini fark etmesini beklerken; Demir yeni tanıştığı Birnur Goyalı’ya âşık olur. Üstelik evlenmeyi düşünecek kadar ciddidir.

Bu arada Suzan kızı Esma’nın Demir’e karşı ilgisinden haberdar olur. Esma’nın biriktirdiği Demir’e ait fotoğrafları, gazete manşetlerini bulur ve Esma’yı Demir’e karşı duyguları konusunda uyarır. Bu konuşma sırasında (Bölüm 3) Suzan, kendileri ile Demir’in ailesi arasındaki farkı vurgulamak için, pencereden kendi evleri ile Demir’in yaşadığı malikâne arasındaki bahçeyi göstererek; “ Bu bahçe değil, sınır. Biz Arhanlar’ın komşuları değiliz. Onlar bizim komşumuz değil, patronumuz” der.

Böylece bir anne olarak Suzan öznenin (Esma) nesnesine (aşkı ya da Demir) ulaşmasında önüne çıkan en ciddi engeli (E_1) sert bir dille ortaya koyar. Bu engel ARC Holding sahibi Arhan ailesi ile onların hizmetinde çalışan Kozan ailesi arasındaki sosyal sınıf farkıdır (E_1). Aslında bu engel, daha dizinin birinci bölümünün ilk sahnelerinde gösterilir. İlk bölümde dizi jeneriğinin hemen ardından; Suzan Kozan’ın elleri yakın çekimdedir ve mutfakta domates biber doğramaktadır. Sonraki sahnede ise Behiye Arhan’ın elleri yakın çekimdedir ve odasında ellerini kremleyip, yüzük takmaktadır. Böylece daha ilk bölümün başlangıcından itibaren bu engel (sosyal sınıf farkı = E_1) açıkça ortaya konmuştur. Esma’nın annesinin bu uyarısına cevabı ise; “Ben Demir’i seviyorum, soyadını değil.” olur. Esma bu yanıtla başlangıç durumunda eksiklik olarak duyulan ve ulaşmaya çalışılan nesnenin (N_1) aşk olduğunu pekiştirmiş olur. Esma’nın annesine verdiği yanıt, edinç aşamasının ilk adımı olarak algılanabilir. Aşkına kavuşma doğrultusundaki direncinin, meydan okumanın bir ifadesidir. Nitekim bu konuda eyleme geçmek için yapılanlar da var. Esma’ya ailesi tarafından malikânenin ön bahçesine geçmeme yasağı getirilir. Esma ise her şeyi göze almıştır. Malikânede ailesinin kendisine koyduğu yasaktan kurtulmak için üniversiteden bir arkadaşını ayarlayarak İstanbul gecelerinde aşkının peşine düşer. Arkadaşı ile gittiği gece kulübünde beklediği üzere Demir de vardır. Fakat o gece Esma çok büyük bir sürpriz yaşar. Çünkü Demir gece kulübünde mikrofonu eline alıp herkesin önünde Birnur’a evlenme teklif eder. Bunun üzerine Esma üç aylık bir staj için evden ayrılmaya karar verir. Esma’nın staja gitme kararı,

yetilendirici deneyim edinme bağlamında kritik bir karardır. Bu karar nesnesine ulaşmak gerekli bilgi güç ve öteki gereksindiği yetenekleri kazanmak için büyük bir fırsattır.

ARC Holding'in kozmetik fabrikasında staja başlayan Esmâ, zekâsı ve bilgisiyle öne çıkar. Staj sırasında tanıştığı arkadaşı Zeynep de Esmâ'nın en büyük destekçilerindendir. Staj yaptığı sırada ARC Holding'in kozmetik ürünlerinin basına tanıtılacağı toplantıya katılacak mankenin son anda gelemeyeceğini açıklaması Esmâ için büyük bir şans olur. Esmâ, tanıtım mankeni olarak basın toplantısına çıkartılır. Sergilediği performans ve güzelliğiyle tüm izleyenleri büyüler. Selim Arhan Esmâ'yı tanır; Demir ise gözlerini kamaştıran bu mankeni tanımamıştır.

Esmâ stajını başarıyla tamamlar ve gösterdiği başarıdan dolayı holding bünyesinde çalışmaya hak kazanır. Staj Esmâ'nın hem bilgisini ve zekâsını hem de güzelliğini keşfetmesini sağlayan çok önemli bir dönüm noktası olur. Demir'in şirkette Esmâ'ya yakınlık göstermesinden rahatsız olan Selim, Esmâ'yı Demir'in Birnur ile nişanlı olduğu konusunda uyarır. Esmâ'nın cevabı ise; ARC'nin Birnur'un babasına ait Goyalı Holdingle yaptığı anlaşmayı da kastederek: "Prens ve prensesi nişanladınız. İki kral ülkenizi de birleştirdiniz. Şimdi A.G sayesinde yeni ülkeler de fethediyorsunuz. Daha ne istiyorsunuz? Hem küçük bir külkedisi bu masalın nesini değiştirebilir ki?" olur. Selim bunu söyleyip odadan çıkan Esmâ'nın arkasından ondaki değişimi en iyi vurgulayacak cevabı verir: "Sorun şu ki Esmâ, senin külkedilik halin kalmadı..." (Bölüm 9).

Selim, nişanlısı arasında sorunlar yaşayan Demir'in Esmâ ile yakınlaşmasından endişelenmektedir. Esmâ, şirketteki başarısı ve Demir'in önerisiyle Selim'in şirketteki sağ kolu Zekeriya'nın asistanı olur. Böylece Esmâ (Ö) edinç aşamasındaki zorunlu dönüşümleri gerçekleştirmek ve bir eyleme geçebilmek için gereksindiği yetenekleri kazanmıştır. Demir'in Birnur'la evlenme kararını öğrenmesi üzerine; istemediği halde, Demir'den uzaklaşmak için staja gider.(Yapmak zorunda olmak kipliği). Bu staj onun için bir dönüşümdür. Bilgisi, zekâsı ve yetenekleri sayesinde (yapabilmek – güç kipliği – yapmayı bilmek kipliği) stajda başarılı olur. Böylece

özne, edindiği kipsel ediçten yararlanarak dönüştürücü işlemlere yönelir. Esmâ, işte kazandığı başarının yanısıra Demir'in aşkını da kazanır ve Demir Birnur'dan ayrılır. Fakat Birnur hamiledir. Bu durum Esmâ'nın nesnesine ulaşması yolundaki ikinci büyük engeldir. (E_2 = bebek). Diğer yandan Esmâ ve Demir arasındaki yakınlaşmadan ve beraberlikten haberdar olan aileler de (E_1) bu konuda engel teşkil etmektedirler. Demir tüm bu engellere rağmen Esmâ'ya evlenme teklif eder. Esmâ'nın Demir'e olan güvensizliği öznenin amacına ulaşmasında bir başka engeldir (E_3).

Edinç aşamasında; özne, kendine yardımcıları bulunabileceği gibi, engelleyicilerle de karşılaşabilir. Engelleyiciler etkili olursa edim aşamasına geçemez ve dolayısıyla nesnesine ulaşamaz. “Bir İstanbul Masalı”nda Esmâ'nın en büyük yardımcıları bilgisi, zekâsı ve güzelliğidir. Bu niteliklerinden ötürü nesnesine (aşkına) ulaşmada büyük bir yol da kat eder. Bunlara karşılık aileler arasındaki sosyal sınıf farkı (E_1) Birnur'un hamile olması (E_2) ve Esmâ'nın Demir'in duygularına güvenmemesi (E_3) edinç aşamasında karşılaştığı engellerdir.

Dizide öznenin yani Esmâ'nın amacına ulaşmasında karşısına çıkan en güçlü engel kendisi olur. Esmâ, aşk ve tutkuyla yöneldiği Demir karşısında hem gönderici (G), hem alıcı (A) hem de engelleyicidir (E_1). Demir'in evlenme teklifini reddetmesi başlangıç durumunda eksikliğini hissettiği nesnesine (aşka) ulaşmasında başarısızlığa uğramasına neden olur. Bir başka deyişle, edinç aşamasındaki engelleyiciler yardımcılarından daha etkili olması, öznenin nesnesine ulaşmasını engeller ve edim aşamasına geçilemez.

2.2. İkinci Anlatı Çizgesi

2.2.1. Başlangıç Durumu : Eksiklik

Dizinin ikinci anlatı çizgesinde özne: Selim, nesne: Esmâ=aşk, gönderici: Selim=aşktır. Aşağıda bu ikinci anlatı çizgesinin ayrıntıları verilmiştir.

Bu durumda “Bir İstanbul Masalı”nın anlatısında ikinci çizge, doğal olarak ikinci bir başlangıç durumu ile başlar. Bu defa anlatının devamlılığını sağlayacak eksikliği duyan özne (Ö₂) Selim Arhan, eksikliğini duyduğu nesne (N₂) ise yine aşktır.

Dizinin ilk bölümünden itibaren ARC Holding’in işleriyle meşgul olan Selim Arhan’ın hayatında hiç kimse yoktur. Sürekli işiyle uğraşır. Zaten daha dizinin ilk bölümünde babası Ömer Arhan ARC Holding’in yönetim kurulu başkanlığını oğlu Selim Arhan’a bırakmıştır. Selim dizinin hemen her bölümünde holdingin yönetim kurulu toplantısı, resmi görüşmeler gibi bir iş ortamında gösterilir. Selim için iş ve holding o kadar önemlidir ki; Birnur’un (Demir’in eşi) babası Bahattin Goyalı ile kurdukları ortaklığın bozulmaması için; ilk anlatı çizgesinde Esmâ’nın (Ö₁) Demir’le (N₁) olan ilişkisinde güçlü engellerden birisi olarak görülür.

Selim’in evlenmemesinin dolayısıyla tüm zamanını ve enerjisini işine vermesinin en önemli nedeni aklındaki sevgiliyi bulamamasıdır. Dizinin 6. bölümünde Selim babasının Hande adında bir kızı olduğunu ve durumu öğrenen annesinin (Behiye Hanım) evi terk ettiğini öğrendiğinde babasına; “Şimdiye kadar neden evlenmedim biliyor musun? Çünkü hiçbir kadın bana annemin sana baktığı gibi bakmadı.” der. Bu sözler Selim’in aradığı sevgiliyi o güne kadar bulamadığını gösterir. Dizinin 14. bölümünde ortaya çıkan Selim’in eski sevgilisi Aylin bu eksikliği pekiştirmektedir. Çünkü Aylin Selim’in eski sevgilisidir. Selim onu evlenmeyi düşünecek kadar sevmiştir. Fakat bir gün Aylin’i en yakın arkadaşıyla yatakta yakalamış ve o günden sonra bir daha görüşmemiştir. Evlenip yurt dışında yaşamaya başlayan Aylin; kocasından boşandıktan sonra Selim’in doğum gününü kutladığı bir gece tekrar karşısına çıkar. Selim bir süre daha Aylin’le vakit geçirir. Evlenmeyi bile düşünür. Fakat artık ona güvenemeyeceğini bilmektedir ve Aylin’i hayatından tamamen çıkarır.

Demir’in Esmâ’yı sevdiği halde istemeyerek Birnur’la evlenmesi; kuzeni Teoman’ın şirketteki entrikaları ve ARC Holding’deki mali açığı ortaya çıkartma çabaları; anne ve babasının boşanmanın kıyısından dönmeler üst üste gelmiştir. Selim yorgun ve yıpranmıştır. Demir’le ayrılığından sonra şirketteki işini de evini de terk eden Esmâ,

Zekeriya'nın ricası üzerine ARC Holding'deki mali açıklarla ilgili dosyalar üzerinde çalışmaktadır. Esmâ, Zekeriya'nın evinde çalışırken Selim'le çok sık vakit geçirmeye başlarlar. Akşam yemeklerini birlikte yerler, çalışmalar geç saatlere kadar sürer. İkili arasındaki bu yakınlaşma Selim'in kafasını karıştırmaya başlar. Çalışmalar sırasında Esmâ'nın zekâsı ve yeteneği de ilgisini çekmektedir. Esmâ'nın büyük desteğiyle şirketteki gizli ve yasal olmayan işler ortaya çıkarılır. Bu nedenle şirkete silahlı saldırı olur. Tüm bu karmaşa içinde Selim uykusuzluk problemi için psikiyatrinden yardım almaya başlar. İlk seansta psikiyatrisin Esmâ ile ilgili söyledikleri Selim'in kafasını daha da karıştırır. Çünkü psikiyatriste göre Selim sadece Esmâ'nın yanında huzur bulmaktadır.

ARC'den istifa eden Esmâ üniversitede asistan olarak çalışmaya başlar. Bir araştırma ödevi için Selim'den yardım ister. Selim Esmâ'yı holdinge çağırır ve istediği konuda yardımcı olur. Esmâ Selim'in masasında gördüğü Tango gecesi biletlerine dikkat eder ve Selim biletlerden bir tanesini kendisinin gitmeyeceğini söyleyerek Esmâ'ya verir. Fakat gecenin sürprizi Selim'in oraya gitmesi olur. Esmâ ve Selim o gece birlikte tango yaparlar ve gözlerini birbirlerinden alamazlar. Esmâ Selim'e öyle bir bakar ki; bu bakış Selim'in babasına söylediği sözleri hatırlatır.

-“Şimdiye kadar neden evlenmedim biliyor musun? Çünkü hiçbir kadın bana annemin sana baktığı gibi bakmadı.” (Bölüm 6)

O gece Esmâ Selim'e tam da onun istediği gibi bakar. İkisinin de gözleri birbirine kenetlenir. Selim eksikliğini duyduğu nesneyi yani aşkı Esmâ Kozan'da bulur. Böylece birinci izlencenin öznesi olan Esmâ Kozan, ikinci izlencede özne Selim Arhan'ın ulaşmaya çalıştığı nesnesi olmuştur (N₂).

2.2.2. Edinç (Yetilendirici Deneyim)

Greimas edimi, öznenin yapacağı edimsel davranışları için öngördüğü, yapmak istemek ve/veya da yapmaya muktedir olmak – yapmayı bilmek olarak tanımlar. Anlatı izlencesinin ikinci (edinç) aşamasında öznenin gönderenle yapılan anlaşma gereği, yapması gereken eylem için kendisinde dört tür kipliğin olması gerekir: Bir

yandan zorunda olmak ve istemek kiplikleri diğer yandan da muktedir olmak ve bilmek kiplikleridir. Bütün bu kipliklere yerinde ve zamanında sahip olan bir özne edinç aşamasındaki eylemleri gerçekleştirebilir. Yani istemek, muktedir olmak, bilmek ya da zorunda olmak, yapma eylemi ile değer bulan kipsel edimlerdir. Sonuçta edinç aşamasındaki dört kipliğin tamamı edim aşamasındaki “ yapmak” eylemini gerçekleştirir. Kipliklerden bir tanesinin bile eksik olması durumunda eylem gerçekleşmez, edim başarısız olur. (Günay Doğan, 2002: 102)

Selim (Ö₂) nesnesine (N₂) ulaşma konusunda son derece isteklidir. İstemek kiplik kuramının temelidir. Bir sözcede istek varsa orada bir eyleyenden söz edilebilir ve anlatı izlencesi oluşturulabilir. İstemek kipliği doğrudan öznenin kendi istenci ile ilgilidir. Selim Arhan (Ö₂) nesnesi (N₂) Esmâ Kozan (N₂) ile birlikte olmayı istemektedir. Dolayısıyla zorunda olmak kipliği, Selim’in kendi isteğinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yani nesnesine ulaşma yolunda Selim’in kendinden başka zorlayıcı bir gönderici, bir dış etken, yönlendirici yoktur.

Esmâ ve Selim arasında başlangıç durumunda anlatılan tango gecesinde adı konmamış bir oyun başlamıştır. Selim Esmâ’yı aklından çıkartamazken; Esmâ da dalgın ve düşüncelidir. Selim, bir süredir görmediği Esmâ’nın yerini öğrenmek için Esmâ’nın ablası Çiçek’le konuşur. Çiçek’ten Esmâ’nın Ağva’ya gittiğini öğrenir ve yola çıkar. Böylece Selim (Ö₂) anlatı izlencesinin edinç aşamasındaki, yapmaya muktedir olmak ve yapmayı bilmek ile belirtilen edimsel kiplikleri yerine getirme yönünde ilk adımı atmıştır. Selim eksikliğini duyduğu nesneyi (aşk = Esmâ = N₂) istemektedir ve bunun için gerekli dönüşümleri gerçekleştirmeye muktedirdir. Bu onun yapma ile ilgili yeteneğini gösterir. Muktedir olmak kipliği öznenin kendi çabası ve işlevi içinde değerlendirilir. Selim, aşkını istemektedir ve bunun için çaba harcamaktadır. Bu bağlamda gerçekleştirdiği ilk işlev ise Çiçek’ten Esmâ’nın Ağva’ya gittiğini öğrenmek olur. Esmâ’nın Ağva’da olduğunu öğrenmesi; Selim’in yani öznenin bir nesne, varlık ya da eylem konusundaki (burada eylem Esmâ’nın Selim’den habersiz Ağva’ya gidişi) bilmeme durumundan bilme durumuna geçişidir. Bir edimsel kip olarak bilmek, öznenin yapacağı eylemle ilgili düzenlemesidir. Yapmasını bilmek ise bir anlatı izlencesinin gerçekleşmesine yönelik gerekli

işlemleri önceden görme ve programlama yeteneğidir. Yani yapmasını bilen özne eyleme geçer. Selim (Ö₂) de Esmâ'nın nerede olduğunu öğrendikten sonra eyleme geçer ve Ağva'ya gider.

Selim'i karşısında gören Esmâ şaşkındır. İkisinin arasındaki yaklaşma ve Esmâ'nın karşı koyma çabalarına rağmen devam etmektedir. Geceyi Ağva'da geçirirler. Ertesi gün birlikte kahvaltı yapıp Ağva'dan birlikte dönerler. Esmâ otomobilden malikânenin kapısında iner ve bahçeye yürüyerek girer. Bu durum Selim'i rahatsız eder. Çünkü Esmâ ile arasındaki en önemli engel "Sosyal sınıf farkı" (E₁) tüm görmezden gelme çabalarına rağmen karşındadır. Selim Ağva'dan döndükten sonra daha da dalgındır. Bu sırada Selim ve Esmâ'nın Ağva'da çekilen fotoğrafları yanlışlıkla Demir'in eline geçer. Çılgına dönen Demir Selim'in odasına gider ve Selim den hesap sorar. Çünkü Esmâ'ya evlenme teklif eden ve olumsuz yanıt alan Demir, Onun abisi ile birlikte olmasını kabullenemez. Demir Selim'in aşkına ulaşması yolunda ikinci engel (E₂) olmaktadır. Demir'in çılgınca davranışları sonunda Selim biraz da Esmâ 'dan uzaklaşmak için kendisine bir ev tutar ve malikaneden ayrılır. Fakat bu Esmâ ile görüşmesine engel olmaz ve sonunda tüm korkularına rağmen kaçmayı bırakırlar ve aşka teslim olurlar. Birlikte yedikleri bir akşam yemeği sonrasında Selim tinerciler tarafından bıçaklanır ve bir süre hastanede kalır. Selim'in hastaneden çıkması şerefine düzenlenen gecede Selim ve Esmâ'nın yaptıkları tango her iki aileyi de rahatsız ve tedirgin eder. Demir ise ne yapacağını bilmez halde deliye döner. Selim bir taraftan aşkını yaşarken diğer yandan kardeşi (E₂ = Demir) için endişelenmektedir. Esmâ Selim'e; sürekli bu ailelerinin tepkisinden ve Demir'e rağmen mutlu olamayacaklarından bahsederken, Selim umulmadık bir şekilde Esmâ'ya evlenme teklif eder.

Selim (Ö₂) tüm engelleyicilere karşı nesnesine ulaşma yolunda yapabilme/muktedir olma gücünü, cesaretini ve yetisini ortaya koymuştur. Aileler arasındaki sınıf farkına, Demir'in olumsuz tepkisine rağmen nesnesine (aşk) ulaşmak için son adımı atmış; Esmâ'ya evlenme teklif etmiştir. Evlenme teklifi malikâneye bomba gibi düşer. Arhanlar oğullarını kararından vazgeçirmek için uğraşırlar. Ancak Selim nesnesine ulaşma yolunda hiç olmadığı kadar kararlıdır. Evlenme teklifinden en son Demir'in

haberi olur üstelik bunu Esmâ'dan öğrenir. Demir intihara kalkışır, son anda Selim bu kararından Demir'i vazgeçirir. Demir'in (E₂) bu davranışı Selim ve Esmâ'yı çok korkutur.

Esmâ (N₂) Selim'in evlenme teklifiyle geldiği yol ayrımında kararsız ve çaresizdir. Demir'in intihar girişiminin de verdiği korkuyla; üniversitedeki hocasının sunduğu 3 aylık Roma bursu onun için bir kaçış olacaktır. Esmâ ilk başlangıç çizgesinde de olduğu gibi yine güçlükler karşısında yılıp, kaçmayı seçer. Selim kararsızlık içinde bocalarken; Zekeriya'nın (Y₁) aşkının peşine düşmesi ve yılmaması gerektiği konusundaki uyarıları ile kendine gelir. Esmâ'nın karşısına tekrar kararlı bir şekilde çıktığında ise Esmâ çoktan Roma'ya gitmeye karar vermiş ve Selim'e haber vermeden İstanbul'dan ayrılmıştır. Esmâ'nın Roma'ya gidişi ile nesnesinden uzaklaşan Selim yıkılır. Esmâ'ya verdiği sözden dolayı Roma'ya da gidemeyen Selim için üç ay çok zor geçecektir. Bu sırada Selim'in engelleri aşip amacına ulaşması yolunda en büyük yardımcısı Zekeriya (Y₁) Selim'in Paris'te yapacağı iş görüşmesini Roma'ya kaydırır. Toplantı yeri olarak da Esmâ'nın Roma'da yarı zamanlı çalıştığı restoranı ayarlar.

Selim restorandaki toplantıda Esmâ'yı görür. Restoran çıkışı takip edip kaldığı yeri öğrenir. Böylece bilmek kipliği bir kez daha nesnesine ulaşma yolundaki çabasıyla gerçekleşir. Ancak karşısına çıkmaya cesaret edemez. Ertesi gün bir rastlantı sonucu meydana karşılaşılan ikili birbirlerinden kaçamazlar. Selim (Ö₂) ve Esmâ (N₂) üç ay sonunda Roma'da tekrar bir aradadır. Selim bu kez evlenme konusunda daha kararlıdır. Ertesi günü Esmâ'ya bir elbise giydirip, eline bir buket çiçek verir ve evlenmeye gittiklerini söyler. Esmâ bu sürpriz karşısında şaşırır ve karşı koymaz. Böylece iki sevgili Roma'da ailelerinden habersiz evlenirler.

Böylece "Bir İstanbul Masalı"ndaki ikinci anlatı izlencesinin edinç aşamasında; özne (Selim = Ö₂) gerekli dönüşümleri gerçekleştirerek hedeflediği nesneye ulaşır. Dolayısıyla birinci anlatı izlencesinin aksine edinç aşamasından edim aşamasına geçilir. Özetlemek gerekirse bu ikinci anlatıda Selim özne (Ö₂), nesne (N₂) ise aşk yani Esmâ'dır. Ö₂, N₂'ye ulaşmak için gerekli dönüşümleri gerçekleştirir. Bunlar

Ağva'ya gidiş, aileler (E₁) ve kardeşinin (E₂) engelleyici tutum ve davranışlarına; hatta N₂'nin kararsızlığına karşın yılgınlık göstermez; ve N₂'ye evlenme teklif eder. N₂ özellikle Demir'in intiharı (E₂) nedeniyle yaşadığı çelişkilerden kurtulmak için Roma'ya kaçar. Ancak Ö₂, Zekeriya'nın (Y₁) yardımıyla N₂'yi Roma'da bulup nikahlanır. Esmâ'ya dolaptan bulunduğu beyaz bir elbiseyi giydirerek nikâha götürmesi edinç aşamasındaki öznenin (yani Selim'in) nesnesine ulaşma yönünde gerekli dönüşümleri tamamlayıp edinmesi gereken yetileri kazandığını gösterir.

Selim'in anlatı çizgesini edinç aşamasından edim aşamasına taşımalarını sağlayan dönüşümler şöyle bir şema ile gösterilebilir;

Tablo 1. Kahramanın Gerçekleştirdiği Dönüşümler

Edinç		Edim
Gücülleşme Kipliği	→	Edimselleşme Kipliği
		Gerçekleşme Kipliği
İstemek zorunda olmak — Selim'in bir eksiklik duyması — Selim'in eksiklik duyduğu nesnesine ulaşmak istemesi, ulaşmak		Yapmasını bilmek- yapmaya muktedir olmak — Selim nesnesine ulaşmak için bilgi edinmesi — Nesnesine ulaşması yolundaki engelleyicilerle baş etmesi (yardımcıların da desteğiyle) — Nesnesine ulaşmak yolunda karar, irade ve güce sahip olması
Öznenin ortaya çıkması		Yapmak — Selim'in Roma'da Esmâ ile evlenmesi
		Öznenin yeti kazanması
		Öznenin amacını gerçekleştirme

Bu kipliklerden bir tanesi bile eksik olsaydı özne istenilen değişikliği yapamayacaktı. Oysa Selim (Ö₂) bu kipliklerin hepsine sahip olur ve istenilen dönüşümü gerçekleştirerek edim aşamasına geçer.

2.2.3. Edim (Sonuçlandırıcı Deneyim)

Yetilendirici sınamadan başarıyla çıkıldığında, gelinen aşama edim aşamasıdır. Kahraman zafer kazanır. Bir başka deyişle, eksikliği duyulan nesneye sahip olur. Başlangıçta durum öznesi, gücül özne ya da edimselleşmiş özne gibi adlarla nitelenen eyleyen özne (buradaki anlatı izlencesinde Selim Arhan) “ yapma edimi” ile işlemci özne ya da gerçekleştirici özne olur. Gönderenin telkin ettiği bir edimi yapabilmesi için edinçli özne elinde tüm kozları bulundurmaya zorundadır. “Edinçli özne, elbette gerçekleştireceği bir anlatı izlencesine sahip olmak zorundadır. Yine edinçli özne, bu anlatı izlencesini gerçekleştirmek için gerekli “özelliklere” sahip olmak zorundadır.” Yani istemek, muktedir olmak ve bilmek kipliklerine sahip bir özne, gönderen ile yaptığı bir anlaşmayı yerine getirebilir. Başka bir deyişle nesnesine ulaşma yolunda başarılı olur.

Selim Arhan (Ö₂) da edinç aşamasında bahsettiğimiz bu kipliklere sahip bir özne olarak nesnesine başarıyla ulaşır. Ve Esmâ Kozan’la Roma’da gizlice evlenir. Böylece yapmak edimi ile işlemci özne konumuna geçen Selim durumları dönüştürür. Yani anlatının başındaki durum ile sonundaki durum değişir. Gerçeğin kipliği “yapmak” ile gerçek bir eylem söz konusudur. Selim (Ö₂) nesnesine ulaşmak için önündeki engelleri yardımcıların da katkısıyla aşar ve anlatının başındaki eksikliği nesnesine (aşk = Esmâ = N₂) ulaşarak giderir. İşlemci öznenin “yapmak” ile gerçekleştirdiği eylem “evlilik”dir. Edim aşaması Selim’in (Ö₂) yetilendirici aşamadan başarıyla çıkıp, zafer kazanması ile sonuçlanır. Masal kahramanımız eksikliğini duyduğu nesnesine kavuşur.

2.2.4. Bitiş Durumu

Bu aşamada zor bir görevin başarılması sonucu kahramanın ödüllendirilmesi söz konusudur. “ Bir İstanbul Masalı” dizisinde; Selim (Ö₂) ve Esmâ’nın (N₂) evlenmeleri ve evliliklerini kabul ettirmeleri onurlandırıcı bir deneyimdir, ödüldür. Çünkü Roma’dan evli bir çift olarak dönen Esmâ ve Selim için durumu ailelerine açıklamak büyük problemdir. Her ikisi de ailelerine evlendiklerini açıklarlar, Arhan ve Kozan aileleri ilk önce durumu kabullenmekte zorlanırlar, büyük bir üzüntü ve şok yaşarlar. Fakat bu ilk tepkilerin ardından Selim’in kendinden emin ve kararlı

tutumları ile “evlilik” herkesçe kabul görür. Sonuç olarak aileleri durumu kabullenmesi onurlandırıcı bir deneyim olarak anlatı izlencesinde yerini alır.

Başlangıçta dengesizlik yaratan ve anlatıyı başlatan eksiklik giderildiğinde denge sağlanır ve anlatı sona erer. Esmâ ve Selim’in Roma’da evlendiklerini açıklamaları ve ailelere kabul ettirmelerinin sonunda malikânede yapılan düğün töreni ile denge sağlanır. Öznenin (Selim = Ö₂) başlangıçtaki eksikliği (aşk = Esmâ = N₂) giderilmiştir. Evli çift, için yeni bir hayata başlamıştır. Onurlandırıcı deneyim ile bitiş durumu burada olduğu gibi çoğunlukla birbirinden ayrılmaz bir biçimde iç içe ve çok yakındır. Bazı anlatılarda ise onurlandırıcı deneyimden söz edilmez. Bu anlatıda onurlandırıcı deneyim Esmâ ve Selim için anlatının lehlerine bitişidir.

Selim’in (Ö₂) bakış açısından Greimas’ın Dörtlü Anlatı Şeması aşağıdaki gibi olacaktır.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Algirdas-Julian Greimas'ın; geliştirdiği “Anlatı Çizgesi Yöntemi'nin; sadece halk masalı, ya da dinsel öyküler gibi yazınsal metinlere değil, film ve TV reklamları gibi görsel ürünlere de uygulanabileceği savından hareketle “Bir İstanbul Masalı” dizi filminin çözümlemesi yapılmıştır. Dizinin başlığının masalsı bir anlatıyla örtüşüp, örtüşmediği sorusu da dikkate alınarak yapılan çözümlemede; anlatının gelişimi ve eyleyenlerin dönüşümü dört aşamada edindikleri ve edinemedikleri özelliklere göre incelenmiştir. Yapılan çözümlemeye göre; Greimas'ın başlangıç (eyletim), edinç, edim ve bitiş (yaptırım) aşamalarından oluşan anlatı izlencesi yönteminin “Bir İstanbul Masalı” dizi filmiyle örtüştüğü söylenebilir. Greimas'ın masalsı anlatıların tümünde bulunduğunu varsaydığı dört aşamanın karşılıkları, “Bir İstanbul Masalı” dizi filminde gözlenmiştir.

Araştırma için dizinin ilk 40 bölümü ele alınmıştır. Yapılan çözümlemede, dizinin ele alınan 40 bölümünde iki anlatı çizgesi görülmüştür. İlk anlatı çizgesinde; Özne durumunda olan Esmâ'nın (Ö₁) eksikliğini duyduğu nesnesi (N₁) “aşk”dır. Esmâ'nın aşık olduğu kişi Demir Arhan'dır. Ancak edinç aşamasına geçildiğinde Ö₁ N₂'e ulaşabilmek için gerekli dönüşümleri gerçekleştiremez. Öznenin nesnesine ulaşma yolunda karşılaştığı güçlüklerle başa çıkamaması edinç aşamasından edim aşamasına geçmesini engeller. Özne hedeflediği nesneye ulaşmaz ve başarısız olur.

Bu noktada; dizide devamlılığı da sağlamak amacıyla ikinci bir anlatı çizgesi ortaya konulur. İkinci çizge, ikinci başlangıç durumu ile başlar. Bu kez eksikliği duyan özne (Ö₂) Selim Arhan; Esmâ ise nesnedir (N₂). İlk anlatı çizgesindeki öznenin farklı olarak ikinci özne eksikliğini duyduğu nesnesine ulaşma yolunda istemek, yapmasını bilmek ve yapmak kipliklerinin tümünü yerine getirip, edinç aşamasında gerekli dönüşümleri gerçekleştirir. Engelleyiciler (sosyal sınıf farkı, Demir'in duyguları), yardımcıları (Selim'in hedefine ulaşma konusunda azmi, gerçekleştirdiği dönüşümler ve Zekeriya'nın desteği) karşısında etkili olamaz. Ve özne edim aşamasına geçer. Böylece özne nesnesine ulaşır ve Selim, Esmâ ile evlenir. Selim (Ö₂) ve Esmâ (N₂)'nin evlenmeleri ve durumu ailelerine kabul ettirmeleri ise

onurlandırıcı bir deneyim ve ödüdür. Böylece anlatının başındaki dengesizlik yaratan eksiklik bitiş durumunda giderilmiş ve denge sağlanmış olur. Anlatının başındaki durum ile sonu arasındaki durum Greimas'ın öne sürdüğü gibi değişmiş, aynı kalmamıştır. Bu bağlamda “Bir İstanbul Masalı” başlığının rastgele bir seçim olmadığı, dizinin masalsı anlatı yapısıyla örtüştüğü söylenebilir. Dizideki anlatı çizgelerinin ikisi, bu çalışmada ayrıntılı olarak incelenmiştir. Dizinin anlatısındaki üçüncü bir çizge ise, sonraki 40 bölümü içinde yer almaktadır. Üçüncü çizgenin sonunda da öznenin (Selim=Ö₃), nesnesine (Esmâ=aşk=N₃) kavuştuğu başarıya ulaştığı görülür. “Bir İstanbul Masalı” dizi filminin son bölümü ormanın içinde bir düğün sahnesiyle son bulur. Prens, prensine kavuşur. Masalın sonunda tüm dengesizlikler ortadan kalkar. Masal “mutlu son” ile biter.

Sanat ürünlerinin kurmaca gerçeklik dünyasında; kendine özgü anlatım olanakları ve mantık dizgesiyle varolan masal ve film, gerçek ile hayali, insan ile toplumu, tekil ile çoğulu bağdaştırabilen bir iç ritme sahip ürünlerdir. Anonim bir yaratım olan masal ile bireysel bir yaratım olan film senaryoları arasında sözlü kültürden bugüne uzanan güçlü bir bağ vardır. Çünkü ONG'un (ONG, 1995, s.144) da belirttiği gibi, değişen insanoğlunun tavrıdır, açıklanması gereken de bu değişimdir. İster anlatım olanakları ve kurgusal özellikleri açısından değerlendirilsin, ister yaratıldığı tarihsel-toplumsal koşullar veya yaratım-üretim özellikleri açısından düşünölsün, masal ile film arasındaki ilişkide değişmeyen ortak ifadesi olmasıdır. Masaldaki kahramanın o dünyayla mücadelesi ve başarı çabası, filmdeki bireyin kendisiyle mücadelesine dönüştüyse, bunda değişmeyen ve esasında hep aynı olan insan gerçeğinin ifade ediliş biçimidir. Amaç insanoğlunun binlerce yıldır peşinden koştuğu yaşama anlam verecek formülü bulmaktır. İşte senaristler, film yapımcıları, televizyoncular da bu formülü izleyicilerine beyaz cam aracılığıyla çağdaş peri masallarında vermeye çalışıyorlar. Günümüzde binlerce yıllık sözlü geleneğin mirası masalların anlatıcıları farklı, fakat anlatı yapıları ise aynıdır. Bunun en güzel örneği de Greimas'ın masalsı metinleri çözümlemeye kullandığı “Anlatı Çizgesi Yöntemiyle çözümlenen “Bir İstanbul Masalı” dizisidir. Bu çağdaş masalda, geleneksel sözlü masalların –miş’li geçmiş zaman söylemlerinin yerini televizyonun –miş gibi dünyaları alırken; anlatı yapıları ise kendi içindeki gelişimleri ve dönüşümleri korumaktadır.

Sonuç olarak; Greimas'ın masalsı anlatıları çözümlemede kullandığı “Anlatı Çizgesi Yöntemi” dizi ve film metinlerinin çözümlenmesinde uygun bir yaklaşım olabilir. “Bir İstanbul Masalı” dizi filmi anlatı izlencesinin gelişimi ve eyleyenlerin dönüşümü açısından başlangıç, edinç, edim ve bitiş aşamasına uygun bulunmuştur. Dizinin anlatısı, başlığı olan “Bir İstanbul Masalı” ile örtüşecek şekilde masalsı bir yapıdadır.

Anlatı, yazın alanını büyük ölçüde aşan bir olgudur. Gerçeği kavramadaki temel oluşturuculardan biridir. İnsanoğlu konuşulanları anlamaya başladığı andan ölünceye dek, önce ailesinde sonra okulda, daha sonra da çeşitli görüşme ve okumalarda, hep anlatılarla çevrili olarak yaşamaktadır. (Butor, 1991, s.17) Butor'un sözlerini sadece kişiler düzeyinde değil, toplumlar ve uluslar düzeyinde; geçmişten bugüne ve geleceği uzanan bir doğru üzerinde değerlendirmek mümkündür. Bu durumda mitlerden, destanlardan, efsane ve masallardan, romanlara, öykülere, senaryolara doğru gelişen bir çizgi ile karşılaşılabılır.

Bu çalışmanın konusu olan dizinin adındaki “masal” sözcüğü, içeriği yansıtması açısından son derece uygun bir seçim olmuştur. Özünde masalların çözümlemesi için geliştirilen bir yaklaşımdaki değişkenlerin dizide karşılık bulması seçimin düşünüldük bilinçli yapıldığını göstermektedir. Başka televizyon dizileri için Greimas'ın anlatı çözümlemelerinin gerekli olup olmadığının ortaya çıkarılması için yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu açıktır.

EKLER

EK 1. Dizinin Kahramanları

Ömer Arhan (Çetin Tekindor)	: ARC Holding sahibi
Behiye Arhan (Arsen Gürzap)	: Ömer Arhan'ın eşi
Selim Arhan (Mehmet Aslantuğ)	: Arhanlar'ın büyükoğlu ve ARC Holding başkanı
Demir Arhan (Ozan Güven)	: Arhanlar'ın küçükoğlu
Cemal Kozan (Altan Erkekli)	: Arhanlar'ın şöförü
Suzan Kozan (Vahide Gördüm)	: Arhanlar'ın aşçısı
Çiçek Kozan (Yasemin Çanka)	: Kozanlar'ın büyük kızı
Esmâ Kozan (Ahu Türkpençe)	: Kozanlar'ın küçük kızı
Ozan Kozan (İsmail Hacıoğlu)	: Kozanlar'ın oğlu
Bahattin Goyalı (Metin Balay)	: Goyalı Holding'in sahibi ve Arhanlar'ın dünürü
Birnur Goyalı Arhan (Esra Ronadar)	: Demir Arhan'ın eşi
Zekeriya (Emre Karayel)	: ARC holding çalışanı ve Selim'in sağkolu, arkadaşı
Sercan (Serkan Ercan)	: Demir'in arkadaşı
Nebile Arhan (Tomris İncir)	: Ömer Arhan'ın abisinin eşi
Teoman Arhan (Ergun Üglü)	: Ömer Arhan'ın yeğeni
Zeynep (Onuray Evrenkan)	: Esmâ'nın stajdan arkadaşı
Necati (Kaan Çakır)	: Çiçek Kozan'ın eşi
Hande (Şebnem Zorlu)	: Ömer Arhan'ın kızı
Tuğrul Hoca (Nihat İleri)	: Esmâ Kozan'ın üniversiteden hocası
Ayşe (Dilan Erçetin)	: Behiye Arhan'ın evlat edineceği kız
Şahika (Selda Özer)	: ARC'nin yeni hissedarı
Burak (Önder Açıkbaş)	: Esmâ Kozan'ın üniversitede rakibi olan asistan

Ek 2. “Bir İstanbul Masalı” Dizisinin Özeti

1.Bölüm: İstanbul’un gözde semtlerinden birinde Arhan malikanesinde yaza veda partisi ile başlar. Parti öncesi hazırlıklar boyunca malikânenin sahibi Arhan ailesi ve çalışanları Kozan ailesi tanıtılır. Kozanlar Arhan malikânesinin arka bahçesindeki müstemilatta yaşarlar. Kozanlar’ın küçük kızı Esmâ Arhanlar’ın küçük oğlu Demir’e aşiktir. Müstemilattaki odasının camından sürekli Demir’in gelip-gidişini izler. Gazete ve dergilerdeki fotoğraflarını biriktirir. Parti gecesi; Demir’e olan aşkı ve hayranlığı sonucu bahçedeki ağaca tırmanan Esmâ’nın, ağaçtan pastanın üzerine düşmesi sürpriziyle sonlanır. Partide yaşanan diğer bir sürpriz ise Ömer Arhan’ın şirketi ARC’nin başkanlığını büyük oğlu Selim Arhan’a bırakması olur. Gecenin ardından ağaçtan düşen Esmâ ayağını incitmiştir ve ARC başkanlığının ilk gününde işe gitmek üzere olan Selim Arhan tarafından doktora götürülür. Selim’in şirketteki ilk iş gününde yanında en büyük destekçisi sağ kolu ve arkadaşı Zekerîya’dır. Selim’in başkanlığında yapılan yönetim kurulu toplantısında Selim kozmetik sektörüne girmeyi önerir. Bu öneri şirket içi rekabeti kızıştırır. Bu arada Demir’in gazetede ki fotoğraflarını biriktirirken ablasına yakalanan Esmâ babası ve ablası tarafından uyarılır. O gece dışarıdan sarhoş gelen Demir, peşine takılıp malikâneye kadar gelen bir kızdan kurtulmak için; bahçede onun gelişini bekleyen Esmâ’nın yanına gider ve sevgilisi gibi davranarak onu öper.

2. Bölüm: Esmâ Demir’le öpüşmenin etkisinden kurtulamaz. O geceden sonra Demir’i bir kez daha görebilmek için fırsat kollar. Ve bir akşam garajda otomobilin içinde Demir sandığı Selim’e Demir’e karşı hissettiklerini ve öpüşme olayını anlatır. Anlattığı kişinin Selim olduğunu bilmez. Demir ise o geceden sonra Esmâ ile konuyla ilgili hiçbir şey konuşmaz. O yeni bir aşka yelken açmaktadır. Esmâ durumdan habersiz yaşananların etkisiyle büyük bir umut içindedir. Bu arada Behiye Ömer’in kendisini aldattığından şüphelenir ve kocasının bu konuda sıkıştırır. Ozan ise okulda arkadaşlarına Arhanlardan olduğu yalanını söyler.

3. Bölüm: Kozan ailesinde ipler gerilir. Sonunda Suzan da Esmâ'nın Demir'e olan ilgisinden haberdar olur. Selim de Demir'i Esmâ'ya karşı davranışları konusunda uyarır. Behiye'nin Ömer'le ilgili şüpheleri Nebiye'nin sözleriyle daha da artar. Ömer Arhan ise yemeğe çıkardığı genç ve güzel bir kadınla tatil plânları yapmaktadır (bu kadının daha sonra kızı olduğu anlaşılıyor.). Esmâ, Demir ve yeni sevgilisini görür. Demir ise Binnur'a iyice aşık olur. Üstelik bu kez daha önceki maceraların aksine evlilik düşünecek kadar ciddidir. Esmâ ise Demir'le ilgili hayaller kurmaya devam eder.

4. Bölüm: Ailesi tarafından Esmâ'nın ön bahçeye çıkması yasaklanır. Behiye Ömer'i ilişkisini itirafa zorlamaktadır. Ömer inkâr etsede bu kez Behiye'nin elinde bir delili vardır. Çünkü kocasının kıza aldığı bilekliği mücevherciden öğrenir. Ozan'ın okuldaki “zengin Arhan” oyunu gittikçe batağa sürüklenmektedir. Arkadaşlarını kafeye götürmek için evdeki kasadan para alır. Arhan Holdingte Selim'in Fransız kozmetik firmasıyla görüşmeler yapması Teoman'ı endişelendirir. Esmâ Demir'i bir kez görebilmek için her şeyi göze almıştır. Malikânede ailesinin kendisine koyduğu yasaklardan kurtulmak için okuldan bir arkadaşını ayarlayarak İstanbul gecelerinde aşkının peşine düşer. Gittiği barda Demir'in Binnur'a evlenme teklifine şahit olur.

5. Bölüm: Demir'in Binnur'a evlenme teklif etmesi üzerine Esmâ zor günler geçirmeye başlar. Demir ve Binnur'un evlilik kararı almaları Arhanlarda bomba etkisi yaratır. Behiye ve Ömer Arhan küçük oğullarını evlendirecek olmanın sevincini yaşarlarken, Selim daha çok ailesinin Goyalılarla (kozmetik firması sahibi) yakınlaşmasının holdinge sağlayacağı faydaları düşünmektedir. Evlilik kararı Esmâ kadar Kozan ailesini de derinden etkilemiştir. Ozan İpek'e gerçek ailesini anlatmak ister fakat bunu başaramaz. Selim Esmâ için İstanbul dışındaki fabrikalardan bir tanesinde staj imkânı sağlar. Esmâ Demir'i arar ve görüşmek ister. Fakat görüşme sırasında istediklerini söyleyemez, sadece “tebrik” eder. Behiye, Ömer'i teknede

sarışın kadınla (aslında Ömer'in kızı) görür. Ömer bütün bu olanlar üzerine Behiye'ye o kızın sevgilisi değil, kızı olduğunu açıklar. Esmâ Demir'le görüştüktan sonra staja gitmeye karar verir.

6. Bölüm: Ömer ve Behiye'nin arasında ipler, Ömer'in bir kızı olduğunu açıklaması üzerine kopma noktasına gelir. Behiye eşyalarının alıp, malikâneyi terk eder. Esmâ değişmeyi, duygularının değişmesini umarak, staj için 3 ay evden ayrılır. Aklında hala Demir vardır. Bu sırada ARC Holding'de Teoman Selim'in ortaklık kurmaya çalıştığı Fransızlar'ı vazgeçirmeyi başarır. Fakat Selim, Bahattin Goyalı ile (Demir'in kayınpederi) anlaşmayı imzalar. Ömer Arhan, eşinden sonra Selim'e de bir kızı olduğunu açıklar. Ozan'ın arkadaşlarına söylediği "Arhan ailesinden olduğu" yalanını annesi öğrenir. Ozan artık gerçeği arkadaşlarına anlatır. Esmâ stajda çalışarak Demir'i unutmaya çalışır. Esmâ yeni bir şeyler öğrenirken aynı zamanda staj sırasında yaratıcılığını kullanma fırsatı bulur.

7. Bölüm: Arhanlar'da zor günler devam eder. Behiye, boşanmak istemektedir. Demir'de yeni kız kardeşini öğrenir. Selim'in aksine olup-biteni hiç de soğukkanlılıkla karşılamaz. Hande (Ömer Arhan'ın kızı), babasının çaresizliğine isyan edip soluğu ARC'de alır. Selim Arhan'la tanışır ve Arhan ailesinin bir parçası olmak istediğini söyler. Esmâ stajdaki çalışmalarıyla ve fikirleriyle kendini ispatlamaktadır. Çalışmalarındaki başarı çevresi tarafından farkedilir. Demir ailesiyle ilgili olarak Birnur'un kendisine hesap sormasına sinirlenir. Araları açılır. ARC'nin yeni kozmetik ortaklığını tanıtacağı basın toplantısı Esmâ için beklenmedik gelişmelere neden olacaktır. Basın toplantısına katılacak olan mankenin son anda gelemeyeceğinin bildirmesi fabrikada panik yaratır. Sorunu çözmek için fabrikadaki kızlar arasında seçim yapılır ve Esmâ o gece basın toplantısına manken olarak katılır.

8. Bölüm: Esmâ, basın toplantısında tüm izleyenleri güzelliği ile büyüler. Selim, Esmâ'yı tanır ve şaşkındır. Demir ise gözlerinin kamaştıran bu

mankeni tanımamıştır. Demir, şirkette abisiyle çalışmaya başlar. Esmâ stajı başarıyla tamamlar ve evine döner. Demir ve Birnur'un arası düzelir. Esmâ stajda gösterdiği başarıdan dolayı Holding bünyesinde çalışmaya hak kazanır. Fakat çalışmayı kabul etmez, Şirkette Demir'le karşılaşır. Demir Esmâ'yı manken kız olarak tanır ve bara davet eder. Esmâ bara gittiğinde Demir onu tanıdığını söyler. Özür diler ve arkadaş olmak istediğini söyler. Demir ve Birnur arasında buzların erimesiyle birlikte nişan hazırlıkları başlar. Demir ve Birnur'un nişan gecesinde Hande'nin partiye katılması şaşkınlık yaratır. Selim tarafından Cemal ile evine gönderilir.

9. Bölüm: Cemal, Selim Bey'in arabasıyla kaza yapar ve tamiri için para toparlayamadığından tefeciden borç alır. Bu borcu da ödeyemez. Babasına sıkıntı veren borcu öğrenen Esmâ, daha önce reddettiği işi kabul ederek ARC'de çalışmaya başlar. Hande nişanda yaptığı sürpriz ziyaretin ardından Selim'le bir araya gelip, istediklerini söyleme fırsatı bulur. ARC'de çalışmak ister. Esmâ ise ARC'de çalışmaya başladığı ilk günden itibaren farkını hissettirmeye başlar. Esmâ, şirkette Zekeriya ile tanışır ve iyi anlaşır. Demir de sık sık şirkette Esmâ'nın işlettiği kafeye gitmeye başlar.

10. Bölüm: Selim stajdan sonra oldukça değişen Esmâ ile nişanlısıyla arasında sorunlar olan Demir'in yaklaşmasından endişe etmektedir. Esmâ'nın şirketteki başarısı ve Demir'in önerisiyle Zekeriya Esmâ'yı yanına asistan olarak alır. Kozmetik firmasının başarısını kutlamak için verilen partide Demir ve Esmâ'nın yaklaşmasına müdahale eder. Demir'le dans eden Esmâ'yı ayırıp kendisi dans eder. ARC' de Teoman tepeden inme bir şekilde Holdingde işe başlayan Hande'den şüphelenir. Ve Hande'yi izlemeye başlar. Bu arada Çiçek'e görücü gelir. Ömer, Behiye ile arasını düzeltmek için uğraşır.

11. Bölüm: Esmâ'nın Arhan kardeşlerle partide ettiği dansın yankıları ARC'de sürmektedir. Selim, Demir'i Esmâyla ilgili olarak devamlı uyarmaktadır. Selim ve Demir arasında gerilim artmaktadır. Birnur Demir'in

tavırlarından rahatsızdır ve bunu dile getirir. Esmâ'yı kıskanır ve sorun çıkarır. Kozan ailesinde de hareketli günler yaşanır. Çiçek, Necati ile ailesini tanıştırır. Demir Esmâ'yı dışarı çıkarır ve A∞ G için Esmâ'ya reklâmlarının yeni yüzü olmayı önerir. Selim de bunun için Esmâ'yı iknâ etmeye uğraşır. Fakat Esmâ öneriyi kabul etmez. Teoman, Hande'nin kuzeni olduğunu öğrenir. Bu kozu Selim'e tehdit amacıyla kullanır. Selim'in yönetim başkanlığını kendisine bırakmasını ister.

12. Bölüm: Esmâ ve Demir'in arkadaşlığı gün geçtikçe ilerlemektedir. Birbirleriyle ilgili yeni şeyler keşfetmeye ve paylaşmaya başlarlar. Birnur ile Selim'in arası daha da bozulur. Selim ise Teoman'ın tehdidi sebebiyle zor durumda kalmıştır. Esmâ Demir'in kafasını oldukça karıştırmıştır. Teoman'ın tehdidi sonucu Behiye Hande'yi evine davet eder. Onu tanımak ister. Arhan erkekleride malikanede toplanır. Uzlaşma için davet edilen Nebile ve Teoman, Ömer'in sabrını taşıırlar. Bunun sonucunda abisi Demir Arhan'ın intihar ettiği sırrını aileye açıklar. Bu toplantıda tüm aile derinden sarsılır. Kozan ailesi ise Necati ve ailesi Çiçek'i istemeye gelir. Ve Behiye Hanım Selim'i Teoman'ın tehditlerinden kurtarmak için Hande ile birlikte bir basın toplantısı düzenleyerek, Hande'nin Ömer Arhan'ın kızı olduğunu açıklar.

13. Bölüm: Basın toplantısının ardından selim şirkette dengeleri yeniden sağlar ve Teoman'ın tehditlerinden kurtulur. Behiye Hanım malikâneye döner. Demir öğle yemeklerinde Esmâ ile görüşmeyi sürdürür. Birnur ile olan ilişkisi ise iyice dayanılmaz bir hale gelir. Selim'in doğum günü için yapılan sürpriz partide, Demir Esmâ'ya ondan çok hoşlandığını itiraf eder.

14. Bölüm: Esmâ Demir'in partide yaptığı itirafla şaşkına döner ve partiden erken ayrılır. Artık aklının ondan başka bir şeye vermez. O günden sonra devamlı Demir'i düşünüp, ne yapması gerektiğine karar vermeye çalışır. Demir'in de akli fikri Esmâ olmuştur. Onu görebilmek için uğraşır. Ve sonunda bir gece Esmâ ile görüşmek için evlerine gider. Esmâ'ya Birnur'a karşı bir şey hissetmediğinden bahseder. Esmâ ve Demir artık daha sık

görüşmeye başlar. İkisinin arasındaki bu yakınlaşma Kozan ailesini rahatsız etmektedir. Cemal'in tepkisi bu kez çok sert olur. Kızını, Demir'in bir başkasıyla nişanlı olduğunu ve patronları olduğunu hatırlatarak uyarır. Selim'in kafası ise doğum gününde yeniden karşısına çıkan eski aşkı Aylin sebebiyle karışmıştır. Eski aşkıyla tekrar görüşmeye başlar.

15. Bölüm: Esmâ anne ve babasını üzdüğü için pişmandır ama yaşadığı tüm sıkıntılara rağmen kendisini Demir'le birlikte olmaktan alıkoyamaz. Selim ise eski aşkı Aylin hanımla yaşadığı dengesiz ilişkiden rahatsızdır. Esmâ aralarındaki tüm olanaksızlıklara rağmen Demir'e yıllardır ona aşık olduğunu söyler. Demir de bu konuda karardır ve ailesi ile Birnur'a durumu nasıl anlatacağını düşündükçe sıkıntıya düşer. Ailesi Esmâ'ya olmayacak hayaller peşinde koştuğu konusunda baskı yapar. Ona tekrar Arhanların şoförünün ve aşçısının kızı olduğunu unutmamasını hatırlatırlar. Çiçek ve Necati evlilik hazırlıklarını hızlandırır. Behiye Hanım çocuk esirgeme kurumuna gidip gelmeye başlar.

16. Bölüm: Demir, Birnur'u hastanede ziyaret eder ve ayrılık kararını açıklayıp, yüzüğünü çıkartır. Demir ve Esmâ gizlice görüşmeye devam ederler. Demir, Birnur'dan tamamen ayrıldığını Esmâ'ya açıklar. Demir'in yüzüğü atması, şirketin Bahattin Goyalı ile yaptığı anlaşmayı da sarsar. Selim duruma sinirlenir. Demir'e Birnur'la arasının düzeltilmesini söyler. Demir kabul etmez. Bu arada Behiye çocuk esirgemedi Ayşe adında bir kızla ilgilenmeye başlar. Ve kızını evine getirir. Esmâ ve Demir artık birliktelerdir. Hiçbir şeye aldırış etmeden görüşmeyi gizlice sürdürürler. Selim'in en yakın arkadaşı, sağ kolu Zekeriya ile dostluğu; Zekeriya'nın cinsel tercihinin farklı olması nedeniyle bozulur. Kozanlarda düğün telaşı yaşanır. Sonunda Çiçek ve Necati evlenir.

17. Bölüm: Demir'in ayrılık kararı Arhanların aile meclisine taşınır. Ömer ve Behiye Demir'e tepkilidir. Demir ise Esmâ'yla görüşmeyi sürdürür. İki de ailelerinin tepkisinden şikâyetçidir. Selim, Demir'le ilişkisini bitirmesi

konusunda Esmâ ile sert konuşma yapar. Fakat birlikte olma konusunda da kararlıdır. Zekeriya ARC'den istifa eder. Selim yaptığı hatanın farkına varır. Dostunu bulup, hatasını telafi etmek ister. Behiye, Ayşe'yi evlat edinme fikrini Ömer'e açar ve olumsuz bir tepkiyle karşılaşır. Bu arada Selim Bahattin Goyalı'dan Birnur'un hamile olduğunu öğrenir.

18. Bölüm: Selim, Demir'e Birnur'un hamile olduğunu söyler. Behiye ve Ömer, Suzan ve Cemal'e Esmâ konusunda ne söylemeleri gerektiği konusunda kararsızlardır. Demir, bebek haberinden sonra Birnur'la görüşmeye gider. Ve bebeği aldırmasını söyler. Birnur ise bu isteği reddeder. Demir Esmâ ile karşılaşmaktan kaçır. Bu arada Esmâ ise Çiçek'e Demir'le birlikte olduğunu söyler. Ailesine açıklarken yardımcı olmasını ister. Çiçek annesine Arhan ailesinin Demir ve Esmâ arasında olanları bildiklerini söyler. İki aile arasında ilişkiler iyice gerilir. Esmâ Demir'le görüşmek için bahçede beklerken gelen Selim ona Birnur'un hamile olduğunu söyler. Esmâ bu beklenmedik haberle yıkılır. Selim uzun uğraşlar sonucu Zekeriya'yı bulur ve şirkete dönmeye iknâ eder. Zekeriya'ya Aylin'le evlenme fikrini açır. Fakat bunun kötü bir fikir olduğunu ikisi de kabul eder. Selim Aylin'e artık onunla görüşmek istemediğini söyler.

19. Bölüm: Esmâ, Birnur'un hamileliğini öğrendikten sonra Demir'den kaçır. Birnur'un hamile olduğunun öğrenilmesi sonucu Arhan'ların tepkileri sert olur ve evlilik konusunda Demir'e ısrar ederler. Demir ise bebeği istemediğini söyler. Behiye Susan'a Birnur'un bebek beklediğini açıklar ve işlerine son verir. Bu haber Kozan'larda büyük bir şaşkınlık ve üzüntüyle karşılaşılır. Diğer taraftan Demir Esmâ ile konuşup, bebeği istemediğini ve onunla evlenmek istediğini söyler. Esmâ ise Demir'in bu teklifi bir kaçır olarak yaptığını ve kendisini kullandığını düşünerek reddeder. Selim Kozanlar'ın kovulmasına tepki gösterir. Durumu öğrenen Esmâ malikâneye gelir ve konuşmak ister. ARC'den istifa ettiğini, Demir'den ayrıldığını ve evi terk edeceğini açıklar. Kozan ailesi taşınmak için evlerini toplamaya başlar. Selim, evi terk edip arkadaşı Sercan'ın evinde kalmaya başlayan kardeşini

her konuda destekleyeceğini açıklar. Demir zor bir durum içindedir. Vereceği karar herkesi etkileyecektir.

20. Bölüm: Demir kararını vermiştir. Birnur'la tekrar biraraya geldiğini ailesine açıklar. Fakat Kozanlar'ın evde kalmasını ister. Selimde Kozanlardan ailesi adına özür diler ve kalmalarını ister. Onlarda kalmaya karar verir. Esmâ ise eve dönmez ve ablasında kalmaya başlar. Esmâ hayatı altüst olmuş her şeye yeniden başlama planları yaparken, Demir'in teklifiyle buluşurlar. Demir bu görüşmede Esmâ'ya Birnur'la evleneceğini açıklar. Esmâ'yı çok sevdiğini de itiraf eder ve kendisine yaşattığı güzellikler için teşekkür eder. Ömer Arhan'ın ARC'ye dönüşünün getirdiği huzursuzluk sürerken, Selim'in rakipleri de ayak oyunlarına başlamıştır. Kuzeninini açığını kollayan Teoman, Selim'e karşı umulmadık bir işbirliğinin planlarını yapar. Esmâ Zekeriya'nın ricası üzerine şirketteki bir mali açığı bulmak için yardımcı olur. Selim bunu öğrenir.

21. Bölüm: Esmâ, Zekeriya'nın evinde şirket dosyalarındaki karışıklık konusunda ona yardımcı olmak için çalışmaya devam eder. Bu durum evde Selim'le sık sık biraraya gelmesine sebep olur. Demir ve Birnur'un düğün günü Esmâ evinden birkaç parça eşya almaya gider. Demir Esmâ ile konuşmak ister. Sahilde arabanın içinde yaptıkları konuşmada Demir, Esmâ'ya içinde bulunduğu zor durumu anlatır. Ondan vazgeçemeyeceğini söyler. Fakat Esmâ aralarındaki sosyal sınıf farkını vurgulayarak, birlikte olmalarının olanaksızlığını dile getirir. Sonunda Birnur ve Demir'in nikâhı olur. Tüm aile Demir için endişelidir. Esmâ nikâhı dışarıdan yağmur altında izler. Ve malikânedan ayrılır. Şirket dosyalarıyla ilgili çalışmalar Esmâ ile Selim'in birlikte daha sık vakit geçirmelerine sebep olur. Birlikte yemek yerler, Selim Esmâ'yı ablasının evine bırakır ve bu arada bol bol konuşma fırsatı bulurlar.

22. Bölüm: Selim ve Zekeriya araştırmalarında kritik bir noktaya gelirler. Artık önlerine gizli bağlantılar ve karanlık ilişkiler çıkmaya başlar. Bu

bağlantılar arasında Teoman'ın da adı geçmektedir. Birnur'un evliliği gergin ve huzursuz geçmektedir. Demir ise son derece mutsuz ve vurdumduymazdır. Esmâ ise mezuniyeti için geçmesi gereken zorlu bir sınava hazırlanmaktadır. Bu sınav ona beklenmedik kapılar açar. Hocası tarafından üniversiteye asistan olarak alınır. Artık kendisine yeni bir iş sayfası açmıştır.

23. Bölüm: Zekeriye Litvanya'ya gider ve önemli bulgular elde eder. ARC'nin gizli dosyaları çözülmüştür. Esmâ üniversitede henüz çalışmaya başlamışken, annesinin hastalık haberiyle yıkılır. Haberi duyan Behiye ve Selim geçmiş olsun dilemek için evlerine giderler. Demir ve Birnur malikânenen dışarı yemeğe çıktıkları bir gece bahçede Esmâ ile karşılaşır. Bu sırada Selim'de gelir. Birnur Esmâ'yı köşkte istemediğini söyler. Selim bu duruma tepki gösterir ve Birnur'u Esmâ'nın köşkte onlarla birlikte yaşayacağı konusunda sert bir dille uyarır.

24. Bölüm: ARC'deki gizli dosyalar sebebiyle işler karışır. ARC'ye silahlı saldırılar yapılır. Suzan'ın ameliyatla sağlığına kavuşacağı umudu Kozanlar'ı biraz olsun rahatlatır. Demir ve Birnur'un evlilikleri katlanılmaz bir haldedir. Esmâ'nın yüzünde ise kızarıklıklar oluşur. Bu durum Esmâ'yı telaşlandırır. Sebebi ARC'nin ürettiği gündüz kremidir. Durumu öğrenen Selim Esmâ'yı doktora götürür. Suzan ameliyat için hastaneye yatar.

25. Bölüm: Kozan ailesi Suzan'ın ameliyattan sağ salim çıkmasının mutluluğunu yaşarlar. Esmâ hastanede annesinin başında iken Selim ziyarete gelir. Esmâ bu sırada asistanlık için araştırma yapmaktadır. Selim ve Esmâ uzun uzun sohbet eder. Ertesi gün ARC'ye yapılan saldırılar malikâneye kadar sıçrar. Otomobile konan bomba patlar. Esmâ, şoför Erhan ve Behiye yaralanır. Kazayı birkaç küçük sıyrıkla atlatan Esmâ'yı Demir ziyaret eder. Babası önemli bir şeyi olmadığını söyler. Behiye Hanım da geçirdiği ameliyattan iyi çıkar. Ömer Arhan gizli dosyaları karıştırıp bu saldırılara sebep olduğu için Selim'e kızar ve istifasını ister.

26. Bölüm: Selim bütün bu çalkantılı dönemin kendi hatalarından kaynaklandığını düşünür. Teoman bu fırsattan yararlanıp Selim'i sıkıştırır. Bu arada ARC'nin kimyasal silah hammaddesi ihraç ettiğinin gazete manşetlerine çıkması Selim'i daha zor durumda bırakır. Esmâ asistanlık sınavında önüne çıkan rakibi Burak ile başetmek zorunda kalır. Selim bu sıkıntılı günlerinde yolunu bulmaya çalışırken hiç ummadığı biri yardımına koşar; Demir. Selim rüyalarında Esmâ'yı görmeye başlar. Her ikisi de birbirleriyle daha çok ilgilenmeye başlar.

27. Bölüm: Selim, hiç ummadığı anda Demir'den aldığı destekle moral bulur. Fakat yine de atlatmaya çalıştığı sıkıntılı günler için psikiyatristten yardım almaya başlar. Psikiyatrisin Selim'e Esmâ ile ilgili söyledikleri kafasını karıştırır. Çünkü ona göre Selim sadece Esmâ'nın yanında huzur bulmaktadır. Esmâ ve rakibi Burak asistan olarak kadroya alınırlar. Esmâ artık bir yandan Tuğrul hocanın çılgınlıklarına alışmaya çalışırken bir yandan da rakibiyle yarışır. Bir gece rakibi Burak Esmâ'yı eve bıraktığı sırada Demir sarhoş olarak otomobilden iner ve onları görür. Burak'ı erkek arkadaşı sanır ve kıskanır. Bu konuşmanın üzerine Selim gelir. Sarhoşluğun etkisiyle kıskançlık krizine giren Demir'i sakinleştirir ve Demir adına Esmâ'dan özür diler. Esmâ ise birgün şirkete yaptığı sürpriz ziyaretle Selim'i şaşırtır. Ondan okulun işletme kulübünün düzenlediği seminere katılmasını rica eder. Selim olumsuz bir cevap verir. Sebebi ise kafasının Esmâ konusunda karışık olması ve durumunun kendisini korkutmasıdır. Buna rağmen Selim büyük bir sürprizle seminere katılır. Seminer sonrası Esmâ Selim'i kızların ilgisinden kıskanır. Selim'de Esmâ'yı erkek arkadaşı sandığı Burak'tan kıskanır.

28. Bölüm: Selim psikiyatristte sıkıntılarının nedenini bulmaya çalışırken, bütün sorunlarının cevabı kabul etmek istemese de aynı kişide düğümlenmektedir. Bu kişi Esmâ'dır ve Selim ona karşı duygularını bastırmaya çalışmaktadır. Arkadaşları da Esmâ'yı Selim'e karşı bakışlarının farklı oluşu konusunda sıkıştırırlar. Bu arada Esmâ Tuğrul hocanın verdiği ödev için Selim'den yine yardım ister. Selim Esmâ'yı holdinge çağırır ve

istediği konuda yardımcı olacağını söyler. Esmâ Selim'in masasında gördüğü Tango gecesi biletlerine dikkat eder. Ve Selim biletlerden birisini kendisinin gitmeyeceğini söyleyerek Esmâ'ya verir. Durumu öğrenen arkadaşı Zeynep Esmâ'yı sıkıştırır. Tango gecesine birlikte gitmeye karar verirler. Gecenin sürprizi ise Selim'in yanlarını gelişi olur. ARC holdingi zor günler beklemektedir. Ömer oğullarını karşısına alıp yaklaşan kriz konusunda uyarır. Bu arada Birnur evi terk etmeye karar verir. Demir Birnur'u kalması için ikna etmeye çalışırken karşısına çıkan Esmâ istemese de bu tartışmaya katılmak zorunda kalır. Ve Demir'le arasında hiçbir zaman hiçbir şey olmayacağını söyler. Birnur yine de evi terk eder.

29. Bölüm: Esmâ ve Selim tango gecesinde hayal bile edemeyecekleri anlar yaşarlar. Esmâ'nın arkadaşı Zeynep de bu yakınlaşma da büyük rol oynar. Esmâ Selim'e tango yapmayı öğretir. Bu dans onları birbirlerinin gözlerinde kilitler. Artık aralarında adı konmamış bir oyun başlamıştır. Esmâ'daki bu değişimi Çiçek fark eder. Esmâ kafasının karışık olduğunu anlatır. Birkaç gün İstanbul dışına kafasını toplamak için kaçır. Fakat bu sırada Selim'i düşünmekten kendini alamaz. Selim ise traş olurken yüzünü kesecek kadar dalgındır. Esmâ'nın tatile gittiğinden habersiz olan Selim, Çiçek'ten onunla ilgili bilgi almaya çalışır ve Ağva'ya gittiğini öğrenir. Ve bir gece Ağva'da Esmâ'nın kaldığı pansiyonun kapısını çalar.

30. Bölüm: Selim'i karşısında gören Esmâ şaşkındır. İkisinin arasındaki yakınlaşma, her ikisinin de çabalarına rağmen devam etmektedir. Selim geceyi Ağva'da geçirir. Ertesi gün birlikte kahvaltı yapıp, konuşurlar. Bu sırada fotoğraflarının çekildiğinden habersizdirler. Selim ve Esmâ Ağva'dan birlikte dönerler. Fakat malikanenin kapısında Esmâ otomobilden iner ve bahçeye yürüyerek girer. Bu durum ikisini de rahatsız eder. Selim'deki dalgınlığı Zekeriya da fark eder ve Selim üstü kapalı olarak Zekeriya 'dan yardım almaya çalışır. Bu arada Selim'in Esmâ'ya ödev için yardımcı olduğu konuda Selim'in ve ARC'nin adının geçmesi Selim'i kızdırır. Esmâ ile bu konuda görüşürler. Esmâ mahcupdur ve Selim'den özür diler. Selim ise

aralarında geçenler hakkında konuşmak ister fakat her ikisi de konuyu kapatır. Gece daha büyük bir sürpriz onları beklemektedir. Selim ve Esmâ'ya ait fotoğraflar Demir'in eline geçer. Çılgına dönen Demir elinde fotoğraflarla Selim'in odasına gider. Selim şaşkındır.

31. Bölüm: Demir elindeki fotoğraflarla önce Selim'in ardından da Esmâ'nın karşısına geçer. Her ikisinden de birer birer açıklama bekliyordur. Kimse onu sakinleştiremez. Esmâ Demir'e hayatına karışamayacağını söyler. Selim malikaneden biraz uzaklaşmak için kendisine bir ev tutar. Zekeriya Esmâ konusunda kafası karışık olan Selim'e yardımcı olmaya çalışır. Çiçek de Esmâ'dan aklını başına almasını ister. Selim'le farklı dünyaların insanları olduğunu vurgular. Ve Esmâ'nın apaçık Selim'e aşık olduğunu söyler. Selim de psikiyatrisine evden taşınma sebebinin Esmâ'yı görmeye dayanamamak olduğunu açıklar. Selim ve Esmâ birbirinden uzak durma çabalarına rağmen, yolları bir kez daha kesişir ve sahilde yürürken karşılaşırlar. ARC holdingdeki hisselerini satışa çıkaran Teoman ise herkesi şaşırtır.

32. Bölüm: Sahildeki karşılaşmalarında Esmâ Selim'e karşı duygularını dile getirir. Selim Esmâ'nın elini tutarak cevabını verir. İkisi de korkuları olmasına rağmen kaçmayı bırakırlar ve aşka teslim olurlar. Birbirlerine açıldıkları gece dışarıda birkaç kadeh bir şeyler içerler ve Esmâ sarhoş olur. Biraz toparlanmak için Selim'in evine giderler ve Esmâ sızıp geceyi orada geçirir. Hem tedirgin hem de mutludur. Demir, Selim'le görüşmek için evine gider. Ve orada Esmâ'nın unuttuğu fuları bulur. Esmâ'ya ait olduğunu öğrendiğinde yıkılır, onların arasındaki yaklaşmayı bir türlü kabullenemez. Selim ve Esmâ dışarıda yemek yedikleri bir akşam Selim tinerciler tarafından bıçaklanır.

33. Bölüm: Selim ve Esmâ tam aşklarını itiraf etmişken, Selim'in ansızın bıçaklanması olayı neye uğradıklarını şaşırtır. Aşklarının ilk gecesi kana bulanmıştır. Arhan malikânesi Selim'in bıçaklanması haberiyle sarsılır. Esmâ bir taraftan Selim'in iyileşmesini bekleyip zor günler geçirirken diğer taraftan

kıskançlıktan ve kızgınlıktan çılgına dönen Demir'le köşe kapmaca oynamaktadır. Selim'in ameliyattan sağ-salim çıkması herkese rahat bir nefes aldırır. Hastanede bir fırsatını bulan Esmâ, Selim'i odasında ziyaret eder ve Selim'e onu çok sevdiğini söyler. Selim sonunda hastaneden çıkar ve malikâneye gelir. Esmâ ile görüşmeyi telefonda sürdürürler. Bu durum Demir için daha katlanılmaz bir hal alır. Selim sonunda Demir'e Esmâ'ya âşık olduğunu açıklar.

34. Bölüm: Selim'in hastaneden çıkması şerefine Arhan'lar Bahar partisi verirler. Partinin sürpriz davetlisi Esmâ Kozan olur. Demir'in de katıldığı bu parti Esmâ ve Selim için hiç de kolay geçmez. Selim ve Esmâ'nın partide yaptıkları tango hem Kozan hem de Arhan ailelerini rahatsız eder. Suzan ve Cemal kızlarının ilişkisine kaygıyla bakarken, evde sessizlik hakimdir. Arhan malikanesinde de durum farklı değildir. Selim, Esmâ ile duygularını ailesine açar. Ömer ve Behiye Arhan duruma tepkilidir. Demir o günden sonra Esmâ'nın karşısına bir kez daha dikilir. Ve ağır konuşur. Kendisine rağmen mutlu olup olamayacağını soran Demir'in karşısında derinden sarsılır. Selim, çılgına dönen Demir için de endişelidir. Esmâ Selim'e sürekli ailelerinin tepkilerinden ve Demir'den bahsederken, Selim umulmadık bir şekilde Esmâ'ya evlenme teklif eder.

35. Bölüm : Selim'in Esmâ'ya yaptığı evlenme teklifi malikaneye bomba gibi düşer. Behiye durumun ciddiyetine inanmak istemez ama Ömer, Selim'in ne kadar kararlı olduğunun farkındadır. Arhanlar Selim'i kararından vazgeçirmek için harekete geçerler. Fakat Selim hiç olmadığı kadar kararlıdır. Kozanlar da endişelidir. Çiçek kardeşine tekrar tekrar ailelerin farklı olmasından dolayı ilişkinin olamayacağını söyler ama yine de onu vereceği kararda destekler. Durumu öğrenen Zekeriya da Selim'in büyük destekçisidir. Evlenme teklifinden en son Demir'in haberi olur ve üstelik bunu Esmâ'dan öğrenir. Bu haber üzerine çılgına dönen Demir intihara kalkışır. Son anda Selim vazgeçirir. Demir'in bu davranışı Selim ve Esmâ'yı çok korkutur. Vazgeçmeyi düşünürler. Esmâ Selim'in teklifiyle geldiği yol ayrımında

kararsız-çaresiz kalır. Ama artık bir seçim yapması gerektiğini, kararlı ve güçlü bir şekilde yoluna devam etmesi gerektiğini bilmektedir. Bu sırada Tuğrul hocanın önüne sunduğu 3 aylık Roma eğitimini kabul eder. Bu onun için kaçıştır. Zekeriya ise kardeşini kaybetme korkusuyla aşkıdan vazgeçmeyi düşünen Selim'e aşkının peşinden gitmesi ve yılmaması için öğüt verir. Selim Esmâ'nın karşısına tekrar kararlı bir şekilde çıktığında ise Esmâ çoktan Roma'ya gitmeye karar vermiştir ve Selim'e haber vermeden Roma'ya uçar. Bu arada Şahika (Arhanlar'ın yeni ortağı) Arhanlar'ın güvenini kazandıkça, ailenin içinde bulunduğu karışıklıklardan da faydalanarak ARC'de güçlenmeye başlar.

36. Bölüm: Esmâ'nın Roma'ya gidişyle Selim yıkılır. Esmâ'nın gidişinden sonra geçen 3 aylık sürede malikânede sular durulmuştur. Fakat Selim'in içindeki fırtına dinmek bilmez. Selim Esmâ'ya verdiği sözden dolayı Roma'yı gitmez ve geçen üç ay boyunca aşkın büyüünden kurtulmaya çalışır, fakat başaramaz. Oysa biraz kaderin, biraz da bu aşka kayıtsız kalamayan Zekeriya'nın oyunuyla artık Selim için bütün yollar Roma'ya çıkar. Selim Zekeriya'nın da oyunuyla iş toplantısı için gittiği Roma'da üç ayın sonunda karşısına çıkan Esmâ ile konuşmaya cesaret edemez. İkinci kez karşılaştıklarında ise durum değişir. Bu arada malikânede Demir'in baba olmasının mutluluğu yaşanır. Demir'in kızı Ada malikânenin yeni gözdesi olur. Demir Birnur'dan boşanmak konusunda hala kararlıdır.

37. Bölüm: Selim ve Esmâ üç ay sonunda Roma'da tekrar bir aradadır. İki sevgili herkesten habersiz evlenirler. Bir yandan kavuşmanın sevincini yaşarlarken bir yandan da ailelerine yapacakları açıklama için endişelenmektedirler. Esmâ'dan önce İstanbul'a dönen Selim ilk açıklamayı Demir'e yapar. Bunun üzerine Demir ARC'de Şahika ile Selim'e karşı güç birliği yapar.

38. Bölüm: Esmâ Roma'dan döner. Evlenir evlenmez ayrı kalan âşıklar yeniden bir araya gelirler. Esmâ evlendiğini ilk olarak Çiçek'e ardından da

tüm aile üyelerine söyler. Arhanlar da Selim'in evlendiğini Demir'den öğrenir. Esmâ ve Selim'in evlendiklerini öğrenen aileler şaşkınlık ve üzüntüden ne yapacaklarını bilemezler. Ailelerin durumu kabullenmeleri çok da kolay olmayacaktır. Aileler bir araya gelirler. Ömer, Cemal ve Suzan'a artık şoförlüğe ve aşçılığa son vermelerini ve bir şirket kurmayı önerir. Kozanlar bu isteği reddeder.

39. Bölüm: Selim ve Esmâ sonunda evliliklerini ailelerine kabul ettirmişlerdir. Kozanlar çeyiz, düğün elbisesi gibi işlerle uğraşırken diğer yandan düğün için gelecek akrabalarını beklemektedirler. Arhanlar ise bu kabul törenine sınırlı sayıda davetiye vermeyi planlarlar. Kozanlar bu duruma bozulur. Ama Selim ve Esmâ'nın bu mutlu gününde hiçbir şey onların kutlamalarını engellemeyecektir. Demir ise malikânedeki düğün telaşından kaçıp, kendini ralli pistine atar. Ve ileride eşi olacak yeni aşkı ile tanışma fırsatı bulur. Sonunda düğün töreni yapılır. Selim ve Esmâ'nın mutluluğunu en çok paylaşan da Zekeriya olur. Aileler arasındaki gerginliğe rağmen Selim ve Esmâ'nın aşkı sonunda evlilikle sonlanır. Yeni evlerinde, yeni bir hayata başlarlar.

KAYNAKÇA

- Butar, Michel, **Roman Üstüne Denemeler**. Çeviren: Mehmet Rifat – Sema Rifat, İstanbul: Düzlem Yayınları, 1991.
- Güçhan, Gülseren, **Tür Sineması, Görüntü ve İdeoloji**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1999.
- Göktürk, Akşit, **Okuma Uğraşı**. 3. Basım, İstanbul: İstanbul Yayınevi, 1988.
- Günay, V. Doğan, **Göstergebilim Yazıları**. İstanbul: Multilingual, 2002.
- İşeri, Kamil, “Yolcu ile Yılan” **Ana Dili Dergisi**, 18, 2000, 12-28.
- Kara, Şükran, **Yabancı Dil Sınıflarında Yeni Yazın Eğitimi ve Yazınsal Kültür Edinimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları , 1999.
- Karasar, Niyazi, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 8. Basım, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1998.
- Kıran, Ayşe, “ Günümüzde Yazınsal Göstergebilim” **XII. Dilbilim Kurultayı Bildirileri**, Ankara: Şafak Matbaası, 1999.
- Kıran, Ayşe ve Zeynel Kıran, **Yazınsal Okuma Süreçleri**. 2. Basım, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003.
- Kıran, Zeynel, **Dilbilime Giriş**. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2001.
- ONG, Walter J. , **Sözlü ve Yazılı Kültür**. Çeviren: Sema Postacıoğlu Banan, 2. Basım, İstanbul: Metis Yayınları, 1995.
- Propp, Vladimir, **Masalın Biçimbilimi**. Çeviren: Mehmet Rifat ve Sema Fırat , 2. Basım, İstanbul: Om Yayınevi, 2001.
- Rifat, Mehmet , Sema Rifat ve Taçlan Boyat, **Dilbilim ve Göstergebilim Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Sözcü Yayınları, 1988.
- Rifat, Mehmet ve Sema Rifat, **Anlatıların Yapısal Çözümlemesine Giriş**. İstanbul: Gerçek Yayınları, 1988.
- Rifat, Mehmet, **Göstergebilimin ABC’si**. İstanbul: Simavi Yayınları , 1992.

Vardar, Berke, **Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1980.

Yalçın, Mehmet, **Şiirin Ortak Paydası: Şiir Bilimine Giriş**. 2. Basım Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 1994.

Yücel, Tahsin, **Yapısalcılık**. 2. Basım, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999.